април-јуни 2012

отета истина

ЛИСТ УДРУЖЕЊА ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ ГОДИНА VII BROJ 29

Правда је ипак понекад слепа а вага претеже на нечију страну

Кажу судијско се не коментарише. Могуће да је то тако, али кад судија пренебрегне ове чињенице, "заборави" изјаве сведока, признања починиоца ко су им наредбодавци онда је неминовно да људи коментаришу неку одлуку која је и цивилизованом свету благо речено незамислива. Реч је о случају "Клечка" и Фатмиру Љимају. Ко је бар површно пратио збивања на Косову и Метохији пред НАТО бомбардовање чуо је за незамислив злочин у 20. веку почињен у селу Клечка где су спаљивани Срби и непослушни Албанци.

Терористи су у овом селу у липљанској општини стрељали после мучења двадесет киднапованих Срба које су држали у затвору у Клечки, а потом их у кречани спалили. Тај својеврсни крематоријум 1998. године домаћи и страни новинари и непосредно се уверили у чињеницу да су у том месту злочинци на најмонструознији начин убијали људе. Тик уз затвор пронађене су људске кости које нису потпуно сагореле као и жице којима су жртве довлачене до кречане. Пронађена је и велика количина оружја у новосаграђеној касарни, 800 пакета дневних оброка америчке производње, а на кутијама пакованим 1997. године је писало "Храна-дар становништва САД". Ухапшена су под основаном сумњом да су починили овај злочин браћа Љуан и Бесим Мазреку који су истражној судији Даници Максимовић из приштинског Окружног суда рекли да су по налогу Фатмира Љимаја поређали Србе и нелојалне им Албанце уз живу ограду и пуцали рафалном паљбом.

Постоји низ фотографија о злочинима али и починиоцима где се они поносно смеше "због доброг учинка" у послу ликвидације Срба и Албанаца. Судије су у Приштини све то пренебрегле и Љимају суде само за командну одговорност, а остале почињене злочине нису узели у обзир. Чудна одлука судија из Европе која попагира поштовање људских права, а поготово право на живот.

М.М.К.

отета истина

Удружење породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији

Главни и одговорни уредник
Милијана М. Комаревић

Компјутерска обрада
и
Штампа
"ИН" Земун

Тираж 1200 ком

Председник Удружења
Верица Томановић

Секретар Удружења
Олгица Божанић

Уређивачки одбор
Миланка Петровић
Павле Костић
Драгана Мајсторовић
Гордана Ристић
Бранкица Антић
Милорад Трифуновић
Негован Маврић
Велибор Ађанчић
* * *
Први број часописа изашао је 31. августа 2004. године, излази тромесечно.

Часопис је бесплатан
текући рачун:
205-22276-93
Комерцијална банка А.Д. Београд

e-mail:udruzenjekidnest@yahoo.com
www.udruzenjeporodica.org.rs

САДРЖАЈ

Дан туге и непребола 4

Заједнички решавати проблеме 5

Тражимо истрагу 8

Истина се и даље скрива 10

Сва питања уредити законом 12

Понижавајући однос 13

Јаловина крије тајну 15

Милиони за ћутање 17

Расути Срби и њихови гробови 18

ИН МЕМОРИАМ 19-22

Чудне судијске одлуке 25

Србе мучили па убијали 29

Судбине 30-38

Видовдан -28. јуни- дан за помен недужним српским и неалбанским жртвама

ДАН ТУГЕ И НЕПРЕБОЛА

Навршава се ево четрнаеста година патње, туге и непребола за киднапованим Србима, Ромима и осталим неалбанцима који страдаше на вечито немирном Косову. Сваки нови дан је за родбину ових невино страдалих људи дан стрепње, сусрета са истином. Хоће ли тај дан бити пресудан да коначно сазнају шта је са њиховим отетим синовима, очевима, мајкама, супрузима, децом која још нису ни пошла у школу... Са стрепњом се доживљава свако звоно телефона , вести о ексхумиранима, саопштавање имена. И по хиљаду пута понављано питање коме је теже, њима или њиховим сапатницима који сахранише своје отете укућане, остаје без одговора.

И овај Видовдан- дан када се организују, (нажалост традиционални) сусрети породица киднапованих и несталих на којима се одаје почаст страдалима, доћи ће из разних крајева Србије где их је судбина прогон расуо да заједно стопе тугу за својим најмилијима. Њихови сустрети и заједништво бар на трен умањују им бол. Но, како године иду све је мање родбине која долази, а они који се случајно у пролазу задесе на месту где се сусрети одржавају не застану чак ни из знатижеље, као да су огуглали на људску несрећу.

Сваки 28. јуни- дан када се обележавају злочини припадника ОВК над неалбанским цивилним становништвом на Косову и Метохији, умирање је дела њихове душе, а немоћ да сазнају истину сатире их из дана у дан. Посустају прерано остареле и онемоћале мајке, супруге и сестре, губе вољу за животом јер их неправда убија. На скуповима их је све мање. Многе су су склопиле своје уморне очи и отишле у неки бољи и праведнији свет. Нису дочекле да сазнају ста је са њиховим вољенима – смрт их је предухитрила.

Марија Лина Века посетила наше Удружење

Италијанска књижевница Марија Лина Века која је својевремено у Паризу промовисала књигу о страдању Срба на Косову и Метохији под називом "Вучје срце" поново је стигла у наше удружење где је чланове породица обавестила да при-према нову књигу о косметској голготи која је задесила Србе и неалбанце. Књига "Вучје срце" је за тематику имала трговину органима отетих Срба на Косову и Метохији.

Састанак делегација српских и албанских удружења породица киднапованих у Приштини

ЗАЈЕДНИЧКИ НАСТУП-КОРАК НАПРЕД

Чланови удружења породица чији су чланови киднаповани и нестали са српске и албанске стране састали су се 18. и 19. јуна у Приштини у ЕУЛЕКС-у, где су разговарали о проблемима са којим се сусрећу чланови породица киднапованих лица. На састанку у ЕУЛЕКС-у Ален Робинсон је објаснио које су тренутне њихове активности и изразио задовољство степеном сарадње. Директор института који се бави идентификацијама Арсим Грџалију је потврдио да има доста проблема у раду али да је степен идентификација доста висок. Приликом пријема у британској амбасади члановима породица оба удружења је понуђена пуна помоћ.

Помињана су и питања ревизије документације везана за извршене идентификације класичном методом које су се у доста случајева показале као неверодостојне, затим презентирање извештаја о прошлогодишњем раду ЕУЛЕКС-а али и извештај о досадашњим ексхумацијама.

Припремни састанак за регистрацију Координације српских удружења

ЗАЈЕДНИЧКИ РЕШАВАТИ ПРОБЛЕМЕ

Представници свих седам удружења породица несталих на просторима бивше Југославије учествовали су на припремном састанку који је одржан уочи Координације српских удружења.

Договорен је начин рада и истакнута потреба да се упорно од надлежних институција захтева да се убрзају радови на откривању нових

масовних гробница, да ексхумације и идентификације буду ефикасније и да се тражи веће ангажовање држава у решавању овог веома тешког проблема.

Конференција за новинаре Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије

ЗАШТО СЕ УМАЊУЈЕ СРПСКА НЕСРЕЋА?

Још увек је много препрека у сазнавању истине. Крше се многи међународни документи, а нико не реагује

На конференцији за новинаре која је одржана 15. јуна у Медија центру у Београду под називом " Нестали, убијени и заборављени" први пут је званично представљен програм рада Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије.

Ова конференција је била и прилика да преко својих представника породице несталих искажу незадовољство оним што је власт до сада учинила када је у питању проблем несталих лица са простора бивше Југославије. Какав је однос власти према проблему проналаска и идентификације киднапованих, несталих и убијених лица најбоље говори чињеница да су на конференцију дошли само предствници СПС, Тужилаштва за ратне злочине и ИЦМП-а. Поздрављајући присутне, председница координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије Наташа Шћепановић је озваничила рад координације и изразила незадовољство што политика дели не само народе, већ и жртве, па су Срби означени као главни и једини кривци и њихова се несрећа и даље маргинализује.

Ми тражимо...

О логорима на Косову и Албанији се бојажљиво говори. Није 2000 људи нестало само, није се 61 логор за Србе у Босни, 24 у Подрињу, на десетине у Хрватској и Космету сам створио. Зашто се ћути о масовним гробницама Срба. Ми смо све учинили да истину изнесемо на видело, али двоструки аршини у третирању жртава присутна су још увек. Тражимо отварање архива, ми смо веровали међународној заједници, достављали им податке, али резултата нема. Тражимо да се убрзају ексхумације и идентификације. Ми се не бавимо политиком ми тражимо да нам не ускраћују наша права рекла је

Наташа Шћепановић.

Говорећи о решавању овог дугогодишњег проблема председник Владине комисије за нестала лица Вељко Одаловић је истакао да су све њихове активности усмерене према државама у региону како би се олакшало тражење и решили тешки процеси и побољшала сарадња са Босном и Хрватском, са којом је сарадња кренула на боље. Што се Косова тиче још увек су отворена питања око наставка радова на Ливачком језеру, Кошарама, Белаћевцу - Жиливодама где су радови проширени. Он је нагласио да нових ексхумација и идентификација, као ни напретка у истрази о нелегалној трговини људским органима на Косову и Метохији, ни у Албанији, нема. Наиме, у мртвачници болнице у Приштини, недавно су пронађени делови тела који су, највероватније донети из Ораховца. Сви ти коштани узорци су послати на ДНК анализу и утврђено је да сви они припадају деловима земних остатака раније идентификованих несталих Срба и неалбанаца који су већ предати породицама и који су сахрањени. Коштани узорци се нису поклапали са узорцима крви породица које још увек трагају за својим несталима. Како рећи истину, нове податке о овоме обавестити породице које су сахраниле своје идентификоване нестале сроднике, и изнова повредити њихове ране? - Само од породица, нагласио је Вељко Одаловић, зависиће да ли ће преузети новооткривене земне остатке њихових несталих. Ако се за то буду одлучили, све трошкове преузимања и ново сахрањивање сносиће Комисија за нестале Владе Србије.

Приоритет-проналазак несталих

За Драгана Пјевача, председника Управног одбора Координације и даље је задатак број један поналазак несталих лица и утврђивање броја погинулих Срба. - Мислим да није добро да Комисија за нестала лица ради при Комесаријату за избеглице, већ треба да буде повезана са владиним институцијама које ће гарантовати озбиљнији и детаљнији рад. Још увек није у Хрватској идентификовано 385 несталих иако је ексхумација обављена давно. И даље се примењују двоструки стандарди у односу на Србе чија се страдања занемарују а остали приказују као једине жртве - рекао је Пјевач.

Недељко Митровић је огорчен и каже да су породице несталих биле баласт у рату, и да су баласт и у миру за наше друштво. Присуство позваних учесника, тј. изостанак многих очито говори о односу према овој проблематици. И шта очекивати од осталих који Србе приказују као жртве у "малим дозама", док се жртве Босне и Херцеговине и Хрватске приказују у хиљадама.

Члан управног одбора Координације Мирјана Божин је изразила своју бојазан да се многи нестали никада неће пронаћи јер се стално јављају нове препреке. Колико још година треба да прође да се пронађе преосталих 14 хиљада отетих и убијених Срба - запитала је она.

Препреке истини

Председница Удружења породица киднапованих и несталих лица на Космету Верица Томановић је рекла да се много пута причало о страдању и отмици чланова породица на Косову и Метохији као и да се још увек наилази на велике препреке у сазнавању истине о судбини тих људи Било је много састанака са државним и међународним институцијама, радних група, сусрета удружења у региону али без резултата - рекла је она и нагласила да је прекршена Резолуција СБ УН 1244 која је гарантовала безбедност, сигурност свих грађана на Косову и Метохији, а затим и све конвенције, декларације и протоколи о заштити људских права и оно основно право на живот. Пропуштене су шансе за размену заробљених, насилно отетих, остављени да буду жртве неуспелих политика. Пуних 14 година прошло је од првих отмица а ми нисмо успели да сазнамо истину о нашим отетим и несталим члановима породица. Питамо се готово свакодневно: Где да запалимо свећу? Где су наша деца, сестре, очеви...? Знамо да су многи знали одговор који су вешто скривали од нас. На састанцима нам дају добро осмишљене одговоре, а ми и даље упороно постављамо питање: Зашто нам се отима истина?

На просторима Косова и Метохије људи су и у миру отимани, черечени, трговало се људима, њиховим органима а одговорне институције и даље ћуте, крију и уништавају доказе и продужују нашу агонију. Крију се иза бројева, спискова, анализа, табела а ништа нису урадили да живе врате живима а мртве мртвима. Настављен је злочин над њиховим породицама - истакла је Верица Томановић и запитала: - докле ће се ћутати о незапамћеним злочинима коју су евидентирани у КФОР-у, Хашком трибуналу и потврђеним постојањем 144 логора а МКЦК нам никада није дао спискове заробљених нити информације о даљој судбини људи који су насилно отимани и затварани. А све се зна. Сателити који су премрежили небо над нама све су снимили и забележили, амо ми не знамо ништа. Иако је покренута истрага о трговини људима и вађењу њихових органа до данас нисмо упознати са резултатом истраге који води Џон Клинт Вилијамсон. Много се тога зна али се намерно прећуткује и мало је ко изведен пред лице правде. Злочинци су и даље на слободи а жртве живе у сопственом затвору очаја, бола и туге - рекла је Верица Томановић.

Љајић се пита због чега су уништени докази о трговини органима?

ТРАЖИМО ИСТРАГУ

Иако је Расим Љајић упутио писмо Бан Ки Муну, Сержу Брамерцу и Теодору Мерону, у ком захтева истрагу околности под којима је Трибунал 2005. године уништио доказе из случаја трговине органима на Косову, али конкретних резултата нема.

Мада је Расим Љајић је још у. фебруару, упутио писмо генералном секретару УН Бан Ки Муну, главном тужиоцу Трибунала Сержу Брамерцу и председнику Међународог суда правде у Хагу Теодору Мерону,где поново захтева да се истраже околности под којима је Трибунал 2005. године уништио доказе из случаја трговине органима на Косову, до данас није добио никакве повратне информације.

Повод за упућивање захтева Љајић је, како истиче, пронашао у полемици бивше хашке тужитељке Карле дел Понте и актуелног руководства Трибунала "у којој се кривицаза уништавање тих доказа пребацује са једних на друге". Тиме се само одуговлачи са изношењем истине о овом проблему.

"Ми смо и раније били упознати да су ти докази уништени 2005. године, а сада се кривица пребацује са једних на друге у самом Трибуналу, и ми тражимо одговор шта се заиста догодило и зашто су ти докази уништени", рекао је Љајић.

Према његовим речима, постоји бојазан да се због политичких опструкција читава истрага о трговини органима "не уклони са јавне сцене".

Како истиче, подршка међународне заједнице тој истрази је само декларативна.

"Евидентно је да је проблем угледао светло дана, да је сада тешко да га гурнете под тепих, а да ништа не кошта да се каже - ''ми смо за свеобухватну детаљну истрагу''. Лично не видим да се након такве изјаве било шта у практичном смислу чини и плашим се тих опструкција које могу да уследе из политичких разлога и да учине да се ова тема временом све више минимизира и потпуно не уклони са јавне сцене као политички, односно правни проблем", оценио је Љајић.

С друге стране тврди да актуелно руководство Трибунала и тужитељ Серж Брамерц знају ко је 2005. године одобрио уништавање доказа везаних за трговину органима на Косову и конкретно за случај "жуте куће" у којој су органи наводно вађени. Интересантно је да сви па и бивша тужитељка говоре ''у енигмама'' јер је рекла да и сама зна ко је у питању, али да није на њој да то открије, већ на актуелном руководству Трибунала. Враћајући лопту дел Понтеовој Брамерц је одговорио да су докази уништени управо у време док је она била главна тужитељка и то уз одобрење њеног тужилаштва а да је она све време ћутала.

Истрагу о трговини органима на Косову тренутно води Еулекс уз помоћ специјалног истражног тима именованог у Бриселу, на чијем је челу амерички тужилац Џон Клинт Вилијамсон.

Ослобађање Љимаја, а и Харадинајево пуштање на слободу очит је доказ да се питање трговине органима разводњава.

Радна група за истрагу навода о трговини људским органима које је навео Дик Марти резултате држи у тајности, пише приштински лист "Експрес".

ФОРМИРА СЕ МАПА ТРГОВИНЕ ОРГАНИМА СРБА

Иако је прошло доста времена откако су почели рад званичници "Таск форсиз Еулекса" не објављују се детаљи у вези са истрагом, подсећа тај приштински лист 'Експрес' наводећи речи Јурија Ласа да је то врло сложена међународна истрага, за коју ће бити потребно доста времена". По-ртпарол радне групе Лас, упитан када би могли да се очекују некакви резултати, Лас је рекао да "Истрага овог типа подразумева стриктну тајност. Тражимо од вас да нас разумете и да то поштујете", казао је Лас новинарима.

Приштински лист додаје да чланови "Таск Форса", који предводи познати амерички тужилац Клинт Вилијамсон, не желе да говоре ни о профилу особа које су до сада саслушали или ће саслушати, али да се полако формира тачна мапа трговине органима.

Председник доњег дома швајцарског парламента Хансјерг Валтер каже да ће бити тешко донети пресуде у случају о илегалној трговини људским органима на Косову.

ОД КФОРА ТРАЖЕ ПОДАТКЕ О НЕСТАЛИМА

Драгана Којић, шеф Регионалне делегације Међународног комитета Црвеног крста, каже да већи број земаља одазвао захтеву о достави података. Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК) председава Радном групом за лица која се воде као нестала у вези са догађајима на Косову од 1. јануара 1998. до 31. децембра 2000. године, која је успостављена 2004. године, и представља форум на којем званични представници власти Београда и Приштине размењују информације. Они планирају активности како би се расветлила судбина несталих - истиче Драгана Којић, шеф Регионалне делегације МКЦК у Београду. У протеклих неколико година, по њеним речима, један од озбиљних проблема у расветљавању судбина несталих лица је недостатак информација о потенцијалним, још неоткривеним гробницама које би могле садржати посмртне остатке особа које се и даље воде као нестале. - У том циљу се, према договору у оквиру Радне групе, МКЦК обратио свима онима чије би архиве могле садржати такве информације, укључујући ту и земље Кфора, да таква документа ставе на располагање. Већи број земаља којима смо се обратили одазвао се нашем захтеву. Али, процес лоцирања архивираних докумената, као и процес њихове анализе и провере, сложен је и дуготрајан и захтева да се комуникација понови више пута како би се дошло до што прецизније информације - објашњава наша саговорница. Иако прикупљених информација нема много, по речима Драгане Којић, извесни потенцијално корисни подаци су добијене и подвргнути даљој провери.

ФИЛИП ФИЛИПИ ПОМАЖЕ СРБИМА НА КОСОВУ

По вокацији и по ангажовању у хуманитарном раду музичар и председник организације „28. јун“ - Филип Филипи, чија је бака са Косова, средином октобра прошле године објавио је песму „Косовка“ како би подигао ниво свести о потреби да се помогне Србима са Косова и како би се прикупила средства за њихов лакшу живот. Тада је започела акција која је ујединила српску заједницу у преко 80 градова и у више од 30 земаља широм света, па су Медицинском центру Грачаница на Косову допремљена медицинска средства у вредности од преко 1,5 милиона долара. Напори да се пројекат реализује трајали су више од шест месеци, а прибављена опрема је смештена у контејнере који ће бити достављени на Косово.

Како би остварила овај херкуловски задатак, организација сарађивала са групама као што су „Еаглес Нест Фоундатион, „Спас српској деци“, „Директан утицај САД“, Српска православна организација младих, Српска студентска организација, Универзитет Илиноис у Чикагу, Косовски завет, Црква Светог Саве у Хјустону, Црква Свете Петке у Мелбурну и Уједињене српске дијаспоре. Никола Перић, директор организације „28. јун“, био је на челу акције у јужном делу Онтарија, где је много Срба. Значајне доприносе дали су и Џејн Ким, Милош Шупица, др Катарина Варинац Божић, др Славко Токановић, Милић Станковић, београдска реп група „Београдски синдикат“ и друге јавне личности удружене са својим фановима, путем друштвених мрежа.

Контејнери са опремом су напустили луку у Сијетлу 12. марта када су чланови „28. јуна“ и чланови „Еаглес Нест Фоундатион“ волонтирали при отпреми намирница. Тренутно су намирнице на путу за Грчку одакле ће бити транспортоване кроз Македонију до Грачанице. Средства би требало да буду достављења Медицинском центру Грачаница. Организација се, након свих напора, суочила и са проблемом царињења робе, јер тај поступак траје неколико месеци.

- Након покушаја договора са УН, Еулексом, ЕУ, Црвеним крстом, Светском здравственом организацијом и многим другима, али без успеха, морали смо да посегнемо за приватним контактима како бисмо контејнер без-бедно допремили до Косова.

Повремено, ова кампања је представљала скоро немогућ задатак, али смо га преовладали јер је циљ био вредан свих напора. Ово је најозбиљнији пројекат у ком сам учествовао - поручио је Филип.

Настављени разговори породица несталих

ИСТИНА СЕ И ДАЉЕ СКРИВА

На иницијативу Међународне комисије за нестала лица ИЦМП 23. и 24. маја ове године одржан је у Приштини састанак представника српских и албанских делегација породица киднапованих, несталих и убијених лица. То је заправо наставак састанка у Милочеру који је одржан септембра 2011. године и у мају у Приштини. Обе делегације су том приликом исказале своје незадовољство тренутном ситуацијом јер се још увек трага за 1775 људи несталих на Космету. Подаци показују да је прикупљено 4365 узорака крви који треба да помогну у идентификацији пронађених посмртних остатака. Показало се да се они не слажу са ексхумираним телима у 418 случајеве, па је ИЦМП предложио да се понови преглед документације ЕУЛЕКС-а за људе који су сахрањени класичном методом без ДНК анализе. Једна од примедби која је изнета је да се институције које се баве овим проблемом недовољно ангажују да се овај процес оконча.

Огорчени смо!

Говорећи о овом горућем проблему, председница нашег удружења Верица Томановић је рекла да су чланови породица огорчени што се процес отетих и несталих веома споро решава и још увек политизује.- Годинама упућујемо заједничке апеле и домаћим и страним институцијама да је ћутање о нашој трагедији превише. Ми не тражимо ништа више од онога што могу остварити земље које су донеле Женевску конвецију о људским правима (1949). Други допунски протокол (1977), Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (1953), поштовање Резолуције СБ УН 1244, Хашку декларацију, Резолуцију о пристилном затварању, већ своја елементарна људска права, поштовање хуманитарног права и да се од међународних и домаћих институција затражи хитан одговор о судбинама преко 1775 људи на Косову и Метохији од којих је 521 Србин и неалбанац. Питамо се зашто се не убрза процес ексхумација и идентификација и не врати комплетна документација КФОР-а из 1999. и 2000. године о злочинима над Србима? Зашто Хашки трибунал и НВО не доставе документацију коју поседују и олакштају посао истражитељима. Шта је са људима из 144 илегална затвора на КиМ потврђено од УНМИК-а 2003. године? Наша удружења су као што знате годинама у потпуности сагласна са дијалогом са албанском координацијом удружења а све у циљу успостављања моста сарадње у процесу проналажења истине. Ми допуштамо да има другачијих гледања на догађаје али истина је само једна. Својим захтевима не кршимо ни једну међународну конвецију, напротив, оне нас обавезују на утврђивање истине и околности под којима су људи отети и нестали, они нас такође обавезују да истина не може бити без правде, рекла је Томанићева.

Маргинализовање српских жртава

Изнета је примедба да се истина о српским жртвама и даље вешто скрива, подаци се пласирају у малим дозама и великим временским размацима, све у циљу избегавања откривања истине и у намери да ће време учинити да главни кривци избегну правду. Елиминација сведока, главни непријатељ истине, била је разлог да се покрене иницијатива да се донесе закон о заштити сведока. Чланови делегација су се договорили да први састанак буде у ЕУЛЕКС-у, одељењу за форензику а онда је требало обићи амбасаде земаља које су присутне на Космету. Такође у међувремену је дошло до промена посета. Албанска страна је исказала своју "чврсту решеност" да се окончају многи случајеви. Сада су актуелни Белаћевац- Жиливоде где су настављена ископавања, а дата су обећања да ће и локације на Кошарама, Ливачком и друге познате локације бити испитане.

М.М.К.

СЕДАМНАЕСТ ГОДИНА ОД "БЉЕСКА"

Одавањем поште жртвама обележено је 17. година од прогона Срба из Западне Славоније у акцији хрватске војске "Бљесак". По подацима Веритаса, убијено је 283 Срба, међу њима 57 жена и деветоро деце. Парастоси жртвама служени су у цркви Св. Марка у Београду и у Босанској Градишки. Н.М.

ПАРАСТОС НАСТРАДАЛИМА

Поводом обележавања почетка бомбардовања СРЈ парастосом, паљењем свећа и полагањем венца на спомен обележје испред Дома културе у Грачаници одата је пошта настрадалима 1999. године. У беседи владика Теодосије је рекао да после завршетка бомбардовања у јуну 1999. године за Србе на Косову и Метохији није уследио мир, већ нова страдања. - Прогони, уништавање наших светиња и гробаља, дешавали су се, на жалост, у присуству међународне цивилне и војне мисије. Ово није прилика да овим догађајима говоримо са политичког становишта, али ће историја морати да објасни како је оно што је виђено као неправда пред очима целога света и било повод за рат против Србије постало изговор, па чак и прећутно оправдање, за нове неправде и трагедије над српским и бројним неалбанским становништвом Косова и Метохије - казао је владика Теодосије.

Седница Регионалне координације одржана у Тузли

НАГОДБОМ ДО ИСТИНЕ

С обзиром на јако дуг период безуспешног трагања за масовним и појединачним гробницама предложено је да се уведе институција нагодбе како би се сазнало где се оне налазе

О стратешком плану у наредне три године, односно од 2012. до 2015. године разговарало се у Тузли у априлу месецу на састанку Регионалне координације мрежа удружења породица несталих особа са подручја бивше Југославије. Разлог зашто се установљава стратешко планирање јесте да се јасније сагледа природа и карактер организације и сектора који оно представља и управља њеним даљим развојем. Кроз процес стратешког планирања Регионална координација утврђује своје циљеве, приоритете и стратегије, па стратешки план на тај начин представља заједнички скуп активности, које су потребне како би се у будућности остварио жељени резултат а то је проналазак свих несталих са подручја бивше Југославије, и задовољење правде за чланове породица несталих. Овом скупу присуствовали су чланови три удружења која окупљају чланове породица лица несталих, киднапованих и убијених на Косову. Олгица Божанић члан Управног одбора Регионалне координације указала је на потешкоће са којима се годинама суочавају удружења породица и дала сугестије око предлога да се у циљу убрзања процеса ексхумације и идентификације подржи препорука да тужилаштва користе нагодбу како би се дошло до потребних информација о до сада непознатим локацијама масовних гробница. Говорило се и о пракси Међународног трибунала за бившу Југославију у примени институције нагодбе.

М.М.К.

Састанак Координације српских удружења несталих особа

СВА ПИТАЊА УРЕДИТИ ЗАКОНОМ

Пред регистрацију Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије, у Београду 4. маја одржан састанак представника удружења, организација и савеза српских удружења. Председавајућа Координације Наташа Шћепановић позвала је присутне да озваниче и потврде оснивачки акт придруживања Координацији српских удружења.

Договорено је да се посебна пажња посвети доношењу Закона о несталима и цивилним жртвама рата као и закона о репарацијама. Посебну пажњу треба посветити евидентирању и утврђивању тачног броја свих српских жртава у ратовима 90-их у региону; каои одређивању најзначајнијих датума страдања Срба у региону који ће бити традиционално обележавани у организацији Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије. Инсистирати и на одржавању што већег броја трибина и округлих столова са темом несталих како би се анимирали медији, домаћа и међународна јавност која о размерама страдања Срба у региону, још увек нема праву слику - речено је на састанку.

Студијска тродневна посета Берлину

СЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ РАТА

У Немачкој се велика пажња посвећује меморијализацији страдалих у Другом светском рату

Од 15. до 18. маја у Берлину је трајала студијска посета чланова породица несталих са простора бивше СФРЈ жртвама рата где су присуствовали предавању под називом "Еволуција меморијализација у Немачкој од 1945. до данас".

Поред више предавања где се разговарало о ставичним последицама рата и превазилажењу тешкоћа које је он донео, говорило се и о новим сукобима након Другог светског рата, и развијању комеморативне културе у југоисточној Европи. Представница нашег Удружења Олгица Божанић изнела је своје позитивне импресије начином на који се Немци односе према жртвама рата. Многобројни су меморијални центри изграђени у тој земљи који служе као подсећање на један ружан и мрачан период те земље, али и упозорење да се тако нешто никада више не сме поновити.

Споменик убијеним Јеврејима Европе, Музеј у Берлину, Кансе конференцијска кућа, Меморијални центар сећања на немачки отпор, сталне поставке изложби, предавања само су део активности које су учесници те студијске посете имали током тродневне посете Берлину.

Описујући своје импресије о предавању које је одржано у Меморијалном центру Берлинског зида где је

постављена пост-ратна изложба спомен култури у Немачкој, Француској и Пољској представница нашег удружења је нагласила да је добила нова сазнања о начину на који се негују сећања на жртве из Другог Светског рата и да је размишљала о начину на који би се могао покренути дијалог у нашем региону, али и иницијативи да се такав један меморијал подигне у знак сећања на све жртве сукоба од 1998. до краја 2000. године.

На питање које је постављено посетиоцима, а које гласи: "Можете ли ви чланови удружења породица несталих западног Балкана нешто научити из немачког начина меморијализације, односно културе сећања?"- Божанићка је рекла да је пред породицама тежак период у процесу трагања о судбинама хиљада несталих особа и обезбеђивање права њихових породица. - Свако од нас мора уложити максималан напор, да се подигну меморијали у знак сећања на жртве тог периода. Из немачког начина неговања сећања се може много научити, али и схватити колико је тешко савладати препреке на које породице наилазе.

У Сарајеву одржана Конференција на тему "институција нагодбе" као средство за добијање информација

ЗАЈЕДНИЧКИ ДО ИСТИНЕ О МАСОВНИМ ГРОБНИЦАМА

Током дводневне конференције где се разговарало на тему "институција нагодбе" као средства за долазак до информација о масовним гробницама - која је одржана 24. и 25. априла у Сарајеву презентирани су искуство и досадашња примена у законодавству. Седници је присуствовала и Олгица Божанић из нашег удружења. Речено је да је у циљу убрзања процеса ексхумације и идентификације дата препорука да тужилаштва користе институцију нагодбе у сврху доласка до информације о локацијама досада непознатих масовних гробница.На планираној наредној конференцији би се покренула питања и о успеху досадашње праксе и учесталости коришћења ове институције од стране тужилаштва. Догађај би се искористио и за покретање питања о проблемима у процесу издавања наредби за ексхумације на ниво Тужилаштво БиХ. Такође је предвиђено да конференцији присуствују чланови Регионалне координације удружења породица несталих са

подручја бивше Југославије укључујући представнике из Босне и Херцеговине, Србије, Хрватске и Косова. Очекује се да скупу присуствују и представници релевантних владиних и невладиних институција и организација као што су Институт за нестале особе БиХ, Тужилаштво БиХ, представници кантоналних и окружних тужилаштва. М.М.К.

Одржан Округли сто Координације српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије о правима породица

ПОНИЖАВАЈУЋИ ОДНОС

Координација српских удружења породица несталих лица са простора бивше Југославије, у Београду организовала је Округли сто на тему увек актуелну свих протеклих година а то је остваривање права породица погинулих и несталих Срба и положају српског народа данас у Хрватској, Босни и Херцеговини, Републици Српској, Црној Гори и на Косову и Метохији.

У раду Округлог стола су учествовали врсни познаваоци ових прилика у региону, историчар Чедомир Антић, Саво Штрбац, проф. Душан Челић и Жарко Радић. У име породица погинулих и несталих Срба Драган Пјевач је истакао проблеме о односу власти у Србији и осталим државама и члановима бивше Југославије. Незадовољни смо динамиком проналаска и идентификације несталих Срба. Породице несталих на Косову и Метохији, и овом приликом желе да подсете, на монструозну трговину људским органима Срба на Косову и Метохији и неефикасност надлежних органа у међународној заједници и органа привремене власти на Косову и Метохији, да тим поводом спроведу ефикасну истрагу. Напомињемо да се још не зна судбина 521 Срба присилно несталих на Косову и Метохији. Важно је истаћи да држава Хрватска има двоструки стандард по питању проналажења и идентификација грађана хрватске и грађана српске националности. У Хрватској се на познатим локацијама налазе неексхумирани остаци 385 лица, а да се на институту налази 385 земних остатака који чекају на идентификацију. Укупно се, према подацима удружења, 2.100 лица води као нестало.. Стога координација тражи од државе Србије већи ангажман и снажнију атрикулацију ових питања.

Захтевамо појачану организованост Комисије за нестале Србије, председника Комисије за нестале који ће тај посао радити пуно радно време, као и везивање функције председника Комисије уз неко министарство, где би председник ове комисије имао статус помоћника министра-изјавио је Драган Пјевач. Координација апелује за помоћ у решавању ових проблема код надлежних институција УН и ЕУ. Марковић

Састанак истражитеља ЕУЛЕКС-а и чланова породица киднапованих и несталих људи

РАТНИ ЗЛОЧИН ОД 1.ЈАНУАРА 1998. ДО 21.ЈУНА 1999. ГОДИНЕ

У Удружењу породица киднапованих и несталих лица на Косову и Метохији 15. маја одржан је састанак са истражитељима ЕУЛЕКС-а где се разговарало о активностима које се базирају на проналажењу киднапованих и несталих људи.

Истражитељи Резалт Мехмет, Ондер Алгул и Едвард Гаулд потврдили су да су у времену од 2008. године пронашли велики број локација где су биле масовне гробнице. Настојали су, казали су на састанку, да пронађу жртве злочина и радили на откривању егзекутора и њиховом привођењу правди. Да би се имала потпунија евиденција Резалт је указао на потребу попуњавања нових упитника који би потврдили киднаповање, нестанак или убиство Срба и неалбанаца, и у најкраћем року породице биле обавештене о току рада.

Локације могућих масовних гробница проверавају се и сателитским снимцима, рекли су истражитељи јер је то сигуран начин да се утврди да ли је дошло до промене структуре земљишта. Оно што представља проблем да истрага крене брже је мали број ангажованих људи. Представници ЕУЛЕКС-а су нагласили да је успостављен сајт: www.eulex-kosovo.eu на који могу заинтересовани да добију све информације докле се стигло у истрази. Истражитељи су обавестили чланове Удружења да се период ратних злочина на Космету рачуна од 1.јануара 1998. године па до 21.јуна 1999. године. Остали случајеви ће бити процесуирани у локалним тужилаштвима. Чланови породица су исказали своје незадовољство тим временским ограничењем јер је чињеница да су се отмице, присилна одвођења, убиства у највећем броју дешавала после потписивања Резолуције 1244 СБ УН. Међународне снаге су биле обавезне да штите све цивиле на Космету, али је та заштита била селективна.

Од 10. јуна 1999. године до краја 2000. године десио се највећи број злочина над Србима и неалбанцима,

па је то разлог да и ти случајеви морају да се процесуирају пред Међународним тужилаштвом речено је на састанку.Зато Удружење захтева процесуирање свих случајева до краја 2000. године пред Међународним тужилаштвом.

М.М.К.

Све се више страних новинара обраћа Удружењу за праве изворне информације

ПОТРАГА ЗА ИСТИНОМ

Кад се говорило својевремено истина ће кад тад изаћи на видело многи наши грађани су били скептични да ће блокада од стране западних медија икада нестати. Полако али сигурно истина се пробија до западне јавности и све више новинара, поготово од откривања афере трговином органима, долази у наше удружење да чује непосредно од родбине киднапованих шта је истина. Један од бројних новинара који су последњих годину дана тражили разговор са члановима Удружења је и Николас Шимдле из "The NEW YORKER-sa" који намерава да објави већи чланак и интервју у овом листу. Био је 5. априла у Удружењу, сазнао многе детаље и чињенице које му нису биле познате и упознће јавност о трагедији српског и неалбанског народа на Космету.

М.М.К.

Трибина сећања на страдање обилићких рудара Белаћевца

ЈАЛОВИНА КРИЈЕ ТАЈНУ

Сваки од 5110 дана, колико се нанизало за ових 14 година је дан кад део душе породица умире тугујући за својим отетим члановима

Пуних четрнаест година навршло се 22. јуна од дана када је страдала прва жртва киднаповања - Жарко Спасић, а одмах након њега још осморица обилићких рудара. Од тога дана Белаћевац, део површинских копова постао је својеврсна асоцијација рударске несреће, а место Жиливоде непотврђено стратиште људи који су зарађивали свој хлеб са девет кора.

На четрнаестогодишњицу киднаповања белаћевских рудара, иначе прву масовну отмицу у београдском Прес центру је одржан скуп у знак сећања на страдале рударе. Отварајући овај тужан скуп председница Координације српских удружења породица несталих са простора бивше Југославије и председница Удружења породица киднапованих и несталих и убијених лица на просторима Косова и Метохије Наташа Шћепановић је истакла да су након отмице људи који су радили најтежи посао на свету, од њихових породица стизале најстрашније приче почев да су у логору, да их свирепо муче, да су у Албанији, да ће их разменити, да мученички посао раде, да су убијени и бачени у масовне гробнице...

- До данас очи из којих су све сузе исплакане и које су усмерене ка Богу, не видеше своје отете а године нумитно пролазе. Родитељи умиру не дочекавши своју децу, деца им порасла и ликови очева избледеше, а родбина не зна кога да моли за правду - истакла је Наташа Шћепановић и обавестила присутне да је у селу Жиливоде код Обилића недавно почело ископавање јаловине како би се пронашла тела Срба и Албанаца за које се предпоставља да су ту окончали животе. Албански екстремисти су како се претпоствља ту закопали 26 тела и годинама је на њих бацана јаловина. Овога пута, рекла је она, почетку ископавања присуствовали су представници Комисије за нестала лица Приштине, Међународна комисија за нестала лица и чланови породица косметских удржења косовске владе који се баве расветљавањем судбина несталих, Међународне комисије за нестала лица ова косметска удружења, чланови породица.

У последње четири године јама Жиливоде претражена је три пута, али ништа није пронађено. Тим поводом објављена је вест на сајту ЕУЛЕКС-а где је заменик шефа овог тима Ален Робинсон изјавио да ће се претрага рудничког комплекса завршити, а ако се пронађу тела биће одмах ексхумирана. За пар недеља се може очекивати окончање ове фазе претраге. Ми као чланови удружења пратимо овај цео процес и ја обећавам да ћемо обавештавати породице о току радова и вршити притисак на оне који су надлежни да цео процес обаве до краја - рекла је Наташа Шћепановић.

Председник комисије Владе Србије за нестала

лица Вељко Одаловић је са овог скупа послао поруку да ће држава остати доследна у тражењу истине о судбини несталих рудара.

- Овај случај белаћевачких рудара је најистрајнији и најупорнији вид борбе за проналаском киднапованих рудара - првог масовног киднаповања у време док рата није ни било (1998 године). Упорни смо у захтеву да се ова локација истражи и нећемо одустати док се не дође до жељеног резултата. Било је покушаја да се то онемогући, рекао је Одаловић, и нагласио да су управо они који су из шума "кројили политику" сада дошли на власт, а они који су били дужни да заштите Србе и неалбанце то нису учинили. Пре неколико дана смо по десети пут били на тој локацији са ЕУЛЕКС-ом, а има индиција да је она проширена из разлога што се својевремено на приватним имањима вадио угаљ, стваране велике јаме од по 20 метара, па постоји могућност да су тела и у њима. Осим овде, ми радимо и на Кошарама тражили смо локације другом методом, па сада постоји 35 места одакле је идентификовано 27 лица. Свака сумњива локација ће се истражити али све док нема политичке воље и спремности тужилаштва да одради свој посао ми смо немоћни.

Што се наше стране тиче, ми немамо неевидентирана лица, сви су дали крв због ДНК анализа, где можемо радимо оптужнице како би се кривци извели пред лице правде, рекао је Одаловић.

Председница Удружења киднапованих и несталих лица на Космету Верица Томановић је образложила ставове и закључке који су донети током састанка представника удружења Срба и Албанаца који је одржан 18. јуна. Обавестила је присутен да су током посете ЕУЛЕКС-у све чланове породица координације Удружења примили су представници ЕУЛЕКС-а у канцеларији у Приштини Ален Робинсон и др Арсим Грџалију.

- Добили смо уверавања да ЕУЛЕКС ради пуним капацитетом, постоји добра сарадња са ИЦМП-ом као и међународним институцијама на Косову. Јавили су се проблеми али се они могу решити. Урађено је четрдесет идентификација али то није задовољавајући резултат. У најскорије време у плану су седам локација за ископавање. Поред Жиливода на којима се ради ту су: Будисавци-Клина, Косово Поље, Гњилане и друге локације. На терену се ради више локација тако да може доћи и до промена уко-

лико дође до нових информација и нових локација.

Др Арсим Грџелију нас је обавестио да је проценат идентификације на Косову за сада један од највећих у окружењу. Проблема има али се они решавају.

Амбасадор Уједињене краљевине Велике Британије у Приштини је у разговору са делегацијом удружења истакао чврсту жељу да помогне решавању проблема несталих и пружи ће максималну лобистику у томе. Снага нашег деловања се огледа у вашем заједничком иступању и залагању, изјавио је амбасадор.

Поподневни састанак је уприличен са председником Комисије за нестале на Косову са Преном Ђекајем. Господин Пренк Ђетај је изнео податке са којима Комисија располаже а то је да се 1775 особа воде као нестале, и да постоје 36 локације. Што се тиче реексхумације треба верификовати те случајеве. Око 2000 људи сахрањено је класичном методом. У Митровици је сахрањено 68 особа, а 13 није идентификовано. Податак је да је 360 људи погрешно сахрањено.

Другог дана посете одржан је радни састанак координације удружења. На предлог присутних чланова договорен је план за следећи састанак координације који ће се одржати у Београду. Делегација координације ће у том периоду посетити амбасаде: САД, Русије, Велике Британије, Норвешке, Тужилаштво за ратне злочине, Европску комисију, Комисију за нестале, као и посета тиму за преговоре у Бриселу, господина Борка Стефановића. Теме о којима ће се разговарати у Београду су исте као и на састанку у Приштини - рекла је Верица Томановић.

Председник синдиката ЈП "Површински копови" Тома Милићевић је рекао да је прошло пуних 14 година од како су његове колеге пошле да зараде своје плате и хлеб са девет кора. Жарко Спасић први киднаповани радник ЕПС-а отет је на капији када је хтео да уђе да ради. После њега отети су сви остали. Синдикат је тражио од екстремиста да их ослободе, али безуспешно. И после 14 година има много манипулација и лажи око овог случаја. Много је састанака одржано где се говорило о отмицама, убиствима, протеривањима, али никад није добијен одговор шта је са нашим колегама.

Секретар Удружења породица киднапованих и убијених лица на Косову и Метохији прочитала је имена киднапованих радника ЈП "Површински копови", а затим прочитала своју потресну песму "Зар да ћутим" и Рајка Петрова Нога "Нек пада снег, Господе".

Случај Љимај

МИЛИОНИ ЗА ЋУТАЊЕ

Фатмир Љимај је из затвора Тачију својевремено запретио да мора да стане у његову одбрану. Колико су Љимајеви аргументи против Тачија били јаки показало се на суду који га је ослободио. Зашто, то може само да се нагађа, јер ослобађањем Фатмира Љимаја, осумњиченог за злочине у злогласном логору Клечка код Липљана, Окружни суд из Приштине је скинуо велики терет са леђа косовском премијеру Хашиму Тачију сада и тврдње Дика Мартија о његовој умешаности у трговину органима могу да буду одбачене због недостатка доказа и сведока.

У прошлом броју смо писали да је Љимај из кућног притвора посредством адвоката упутио оштро упозорење Тачију да мора да стане у његову одбрану и преузме део одговорности за активности Ослободилачке војске Косова током 1998. и 1999. године. Иначе ће 'отворити уста',.Прооговорићу – поручио је Љимај, што је било довољно да Тачи покрене своју машинерију и ослободи га из кућног притвора.

- Ово је крај напорима да одговорни по командној линији и директни изршиоци злочина над цивилима изађу пред лице правде. Сви покушаји међународног тужиоца италијанског специјалисте за ратне злочине Маурицијa Салустра да, уз помоћ обавештајних служби са Запада подигне оптужнице против Лимаја и његових девет најближих сарадника, сада су пропали. Пропало је уверење да ће Еулекс имати капацитета и моћи да на примеру једног високог косовског функционера оправда улогу Мисије за владавину права – наводе у Еулексу и кажу да је Тачи ослобађањем Љимаја „бетонирао зид ћутања“ и у случају трговине органима, као и у вези криминала и корупције.

- Не постоји сведок који ће потврдити наводе Дика Мартија о одговорности Хашима Тачија – тврде у Еулексу, наводећи да је куповина ћутања према незваничним информацијама Тачија до сада коштала десетак милиона евра.

- Све ће се свести на случај „Медикус“, јер је Тачи још штићеник босова мафије са Запада.

Први човек ове мисије Гзавије де Марњак, свестан да постоји „зид ћутања“, оценио је да је улога мисије сведена на форму и да се због „чувања угледа“ одлучио да по скраћеном поступку изврши пренос овлашћења на косовске правосудне органе за све предмете који се по принципу територијалне одређености односе на подручје јужно од Ибра.

У договору са Тачијем и шефовима ЕУ и Немачке, подржан директно од америчке администрације, Де Марњак ће још одлучније инсистирати да се мисији омогући приступ северу Косова, како би се злочини вођа албанских институција заташкали суђењима Србима одговорним за опстајање паралелних српских институција, иза којих се крију наводни криминалци, постављање барикада и нарушавање уставног поретка Косова.

Цео овај сценарио је исувише провидан да би смо поверовали да је пренос надлежности изнуђен и да је Еулекс немоћан. Уствари немоћан је зато што он тако хоће и тако је одавно зацртано.

Уједињење свих Албанаца

Док се пажња усмерава на север Косова, у Приштини се наставља тихи рат „оданих Тачију“ са противницима које ће већ на првом конгресу његове ДПК крајем ове године, под мотом „За европско Косово“, предводити управо Лимај, кога крила из Малишева, Призрена, Суве Реке, Приштине и Косовског Поморавља виде као следећег премијера Косова. Најјачу подршку Лимај има у председнику косовског парламента Јакупу Краснићију, који отворено говори да је Тачијево време на функцији премијера истекло и да је дошао тренутак да нове снаге, предвођене Љимајем, поново покрену идеју о уједињењу свих Албанаца. Л.Т.

Маурицио Салустро, тужилац Еулекса на Косову, својевремено поручио јавности:

“ФАТМИР ЉИМАЈ МОРА ДА БУДЕ ОСУЂЕН”

Тужилац Еулекса Маурицио Салустро затражио је од косовског суда да прогласи кривим Фатмира Љимаја и деветоро бивших припадника ОВК.. Колики је његов утицај показале су судије ослобађајући Љимаја кривице и поред необоривих доказа.

Иначе, Салустро је био специјални тужилац у случају “Клечка”, а у последњем поднску Окружног суда у Приштини затражио је да се Љимају и бившим припадницима ОВК изрекну максималне казне. Маурицио Салустро је поднесак косовском суду послао 22. марта, дан пошто их је суд пустио на слободу. Иако су сведочења и дневници преминулог сведока Агима Зогаја одбачени као неприхватљиви, тужилашво је доказало кривицу за ратне злочине по свим тачкама оптужнице, наводи Салустро. Агим Зогај или сведок “икс”, био је чувар затвора у Клечки 1999. године и његови дневници су били кључни доказ у том случају. Међутим, веће судија донело је одлуку да су изјаве и дневници покојног Зогаја неприхватљиве. Ту одлуку донело је судско веће састављено од двоје Еулексових и једног локалног судије.

Салустро наводи да је Зогај посведочио да је у селу Клечка откривено пет лешева. Двадесет четвртог марта 2009. године Зогај је истражитељима показао место на коме су жртве закопане. У септембру 2009. године предузета је ексхумација и остаци петоро људи су пронађени, наводи Салустро. Адвокати одбране су тада тврдили да докази који су на тај начин прибављени нису ваљани, зато што они нису присуствовали ексхумацији.

Након доласка КФОР-а на Космет

РАСУТИ СРБИ И ЊИХОВИ ГРОБОВИ

Многи киднаповани Срби и неалбанци који су пронађени у масовним или појединачним гробницама били су двоструко раздвојени од својих породица и фамилија. У време када су насилно одведени, раздвојени су од својих сродника а њихове породице као и они неповратно изгубиле свој мир и хармоничан живот суочавајући се са најтежом борбом да их пронађу. Неизвесност, гласине разних врста, почев од оних да су живи и да раде као заробљеници у албанским логорима, па до саопштавања најцрњих вести раздирала их је и још увек многе мучи без скорог изгледа да сазнају истину. Како је породицама које су живеле у неизвесности може да разуме само онај ко је то доживео и који се носи с тим болом готово деценију и по. Многи од њих након несреће која их је задесила (1998) нису издржали толику жалост и остали су на косметским гробовима у свом завичају за вечност.

Протерани са својих прадедовских простора, раселише се широм Србије, Црне Горе, али и иностранству у потрази за мирнијим животом. Протоком дужег времена проналажена су тела убијених Срба. С обзиром да се на Космету није могла обавити сахрана на гробљима где су фамилије имале своје породичне гробнице, сахрањивани су у местима избеглиштва њихових ближњих. Тако су косметски Срби након НАТО бомбардовања били принуђени да се "распу по свету" али се осим њих то десило и киднапованим и несталима након проналаска њихових тела.

Расули су се и Срби који су своје боравиште нашли у северном делу Космета. Тако гробље Рударе код Косовске Митровице готово свакодневно прима тела умрлих Срба из Призрена, Ђаковице, Урошевца, Пећи и осталих места

Оскрнављено гробље у јужном делу Митровице

који су давно протерани из свог завичаја. Постали су житељи тог града и околине. Расути су Срби с Космета широм региона, али и њихови гробови "ничу" у делу земље северно од Ибра да ту вечно на косметској земљи остану.

В.Бецић

Илегална трговина органима пуни нечије џепове

НАСТАВАК ЗЛОЧИНА

Трансплантације органа које се обављају илегално наставак су криминалних радњи из 1998-2000. године када су жртве били киднаповани Срби, а сад су то преварени Украјинци, Белоруси, Молдавци, Турци...

Албанац Шаип Муја био је човек број један у здравственој служби Ослободилачке војске Косова, а касније политички саветник премијера Хашима Тачија, који је према наводима истраге више безбедносних служби био лидер криминалне организације, укључујући и трговину органима отетих Срба и неалбанаца. О трговини органима су многи знали али се јавно проговорило тек појавом књиге Карле дел Понте, бивше хашке тужитељке, а детаљи су обелодањени након извештаја о истрази коју је водио Дик Марти. Да је тадашња трговина органима само продужетак криминала говоре извештаји многих обавештајаца. Наиме истражиоци УН су знали за трговину органима ако не пре, а оно бар од 2003. године. Они су на 29 страна написали извештај о сведочењима у којима се помињу тајни затвори на северу Албаније. Истрага је заустављена годину дана касније, без икаквих разлога и објашњења. Да цео случај није новост говори податак да су двојица италијанских новинара Ђузепе Романо и Виторио Ђула објавили документе који указују на то да је клиника Медикус 2005. године привукла пажњу Финансијске обавештајне јединице када су њихови припадници констатовали да је Центар за трансфузију Косова послао абнормално велику количину крви одређеним приватним клиникама у Приштини. Клиника Медикус налазила се међу купцима јер су јој биле потребне велике количине крви при трансплантацији органа. Свака кеса крви коштала је 100 евра, што представља трећину плате једног косовског лекара. И власт је опет одустала од даљих контрола. Виши интереси су највероватније били разлог томе. Осим тога многи су иако су знали - ћутали све док се у западној штампи нису појавиле 2008. године, појавиле чињенице када је бивша хашка тужитељка Карла дел Понте писала о стотинама киднапованих и убијених Срба због отклањања њихових органа. У октобру те године ЕУЛЕКС је започео истрагу о клиници Медикус, и она још није окончана, иако је 2010. године бивши тужилац кантона Тесен Дик Марти потврдио те тврдње у извештају Савету Европе додајући да је "трговина органима за време заробљавања одмах после ратних сукоба повезана са случајем клинике Медикус, укључујући и битну улогу албанских и косовских личности који се појављују као заверенци у обе истраге". Они су наиме наставили већ уходани "бизнис". Говорило се да је Харадинај носио пуне кофере пара на релацији Албанија-Приштина. Штавише Марти је написао да је Тачи био лидер једне криминалне организације под именом "Дреничка група", директно умешане у трговину органима. "Лидери Дреничке групе имају вероватно највећу одговорност јер су управљали мрежом одговарајућих затворра за ОВК на албанској територији. Одговорни су за оно што се десило заробљеницима међу којима су се налазили многи цивили киднаповани на Косову и на силу одведени у Албанију, наглашавајући да је Шаип Муја учествовао у организацији трговине органима, и за то добијао подршку "албанске војске и албанске тајне службе".

"Јако је важно да мисија ЕУЛЕКС добије отворенију и јачу подршку са највиших нивоа европске политике. Нарочито је изненађујуће то да целокупна међународна заједница на Косову - америчке власти као и западни савезници и судске власти Европске уније - без икаквих сумњи, имају исту документацију са неодбрањивим доказима о озбиљности злочина "Дреничке групе" али изгледа да нико није спреман да реагује на ту ситуацију и да казни одговорне" - рекао је Марти.

ИН МЕМОРИАМ

Аџић Томислав

Бањошевић Будимир

Бараћ Томислав

Будимир Раде

Челић Иван

Цветковић Бојан

Цвијановић Ђорђе

Ђиновић Душко

Ђошић Зоран

ИН МЕМОРИАМ

Ђукановић Драгомир

Ђукановић Јовица

Ђурић Гордана

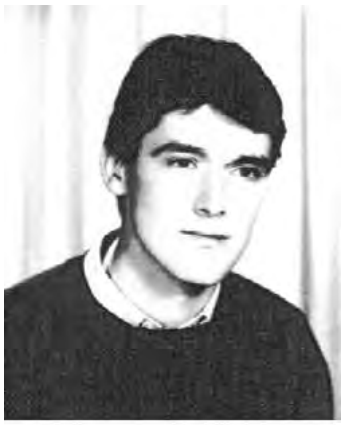

Филиповић Жарко

Издерић Славиша

Јаћимовић Драган

Јочић Душан

Јацић Коста

Јовић Мирко

ИН МЕМОРИАМ

Лазић Сретен

Марковић Вељко

Вукелић Мирослав

Методијевић Мирослав

Миловановић Смиљко

Бајошевић Томислав

Бајошевић Саша

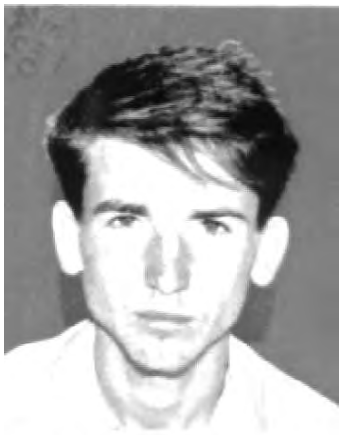

Костић Лазар

Костић Тодор

ИН МЕМОРИАМ

Омерагић Лидија

Ожеговић Александар

Обрадовић Миодраг

Перовић Жарко

Радевић Богдан

Симовић Александар

Симоновић Ненад

Славковић Драгољуб

Танасковић Драгољуб

Жан-Лик Меланшон, француски левичар:

НЕЗАВИСНО КОСОВО ЈЕ ВЕЛИКА СРАМОТА

Француски левичар Жак -Лик Меланшон изјавио је да је независно Косово велика срамота, на свом блогу у тексту чији је наслов "Косово - не, Куба - да". Између осталог је истакао да је још 2008. године рекао да је идеја о независности Косова без икаквог основа.

- Први пут од Другог светског рата, апсолутно неодржива "држава", без икаквог основа, с администрацијом корумпираном до сржи, потпуно у рукама мафије, створена је унутар граница друге државе "држава" Косово после војне интервенције НАТО снага - истакао је Жан-Лик Меланшон наглашавајући да је то "потоп

међународног права". Он је нагласио да му је "мука од спектакла кука-вичлука који је довео до признавања Косова". Чињеница је, рекао је он, да су независност Косова наредиле Сједињене Америчке Државе и да оне то и даље чине вршећи притисак и уцењујући земље које то још нису учиниле.

Велика је грешка и срамота што је Француска међу првима признала Косово - рекао је он.

- Никола Саркози је "осрамотио" Француску зато што је пожурио да међу првима призна Косово следећи америчку политику - нагласио је Меланшон. М.М.К.

На предлог Тужилаштва за ратне злочине:

УХАПШЕН МАРК КАСЊЕТИ

На административном прелазу између Србије и Космета 16. априла ове године ухапшен је бивши припадник Ослободилачке војске Косова Марк Касњети. Њега је полиција привела на предлог Тужилаштва за ратне злочине под оптужбом да је извршио ратни злочин над српским цивилима у Призрену током 1999. године. Он се сумњичи да је са другим припадницима ОВК одводио српске цивиле из Призрена у албанске логоре где су мучени, злостављани и убијани. Судија

за предходни поступак му је одредио притвор у трајању од 30 дана. Иначе Републички тужилац за ратне злочине Владимир Вукчевић је 18. априла изјавио да постоји више од сто потерница за припадницима ОВК који се сумњиче да су починили злочине над Србима и да ће они чим буду напуштали Косово бити ухапшени по српским и интерполовим потерницама.

СИСТЕМ ТОПЛО-ХЛАДНО

Дуже време се о илегалној трговини људским органима на Косову и Метохији говори нуједначеним тоновима и информацијама од стране међународних организација које се баве или прате ток истраге овог криминалног дела које је трајало годинама.

Од првих сазнања да су киднапованим Србима и неалбанцима на простору Албаније где су боравили у логорима и затворима 1999. године вађени органи и продавани у западној Европи, Америци, Израелу и Турској па до откривања афере клинике "Медикус" у Приштини показало се да она није ни престајала. И када је готово еуфорично најављивано да ће се истрага о овим монструозним злочинима детаљно спровести, да ће се заштити сви сведоци председник парламента Швајцарске Хансјерг Валтер је 9. априла изјавио да међународна заједница неће покретати нове пројекте у вези извештаја Парламентарне скупштине Савета Европе Дика Мартија.

Ако се има у виду да је један од челних људи с Косова Рамуш Харадинај оптужен управо за убиства и киднаповања Срба и организацију трговине органима (наведени и подаци да је коферима преносио новац из Албаније наКосмет и обратно) и да је Фатмир Љимај пуштен на слободу па га сада правосудни органи терете за командну одговорност, очито је да се

разводњава тежина ових злочина. Шта ће на крају бити и колико је међународна заједница стварно решена да починиоци злочина одговарају сазнаће се доношењем судске пресуде. М.М.К.

Извештаји о повреди права се гомилају а резултата нема

ЗАКОПАВАЊЕ ИСТИНЕ И ПРОШЛОСТИ

Отмице и присилни нестанци Срба на Космету ни до данашњег дана нису санкционисани иако је прошло 14 година од тих злочина

Прошло је нешто више од две године када су представници Амнести интернешнала боравили у Србији и на Косову поводом сачињеног извештаја Комитета за људска права о спровођењу међународног пакта о грађанским и људским правима који су доставили и удружењима породица киданапованих и несталих. Извештај има за циљ да обелодани и јавности представи степен непоштовања људских права на Космету. Од тада, а то је био 3. март 2010. године мало се на боље променило, штавише у задње време смо сведоци напада на Србе, што ватреним оружјем, што батинама или каменицама.

Тада је написано у Извештају да се на Косову и Метохији не поштује чл. 6, што се односи на право на живот, затим гаранција права на слободу кретања и изражавања и да је дискриминација и те како присутна.

Шта је међународна заједница учинила да се констатовано непоштовање права елиминише? Ништа. Као и до сада гомилају се извештаји, долазе некакве делегације чије посете немају ефекта. Нема кажњавања за кривична дела почињена над Србима иако је на измаку четрнаеста година од првих киднаповања и убистава. Многа су питања остала без одговора, поготовоона која се не односе на присилне нестанке, а време неумитно тече. Тако дуг период чекања на правду умањује ефекат казнене политике, па се временом оптужбе преиначују, "заборавља" се тежина злочина, разводњава се одговорност што све иде на руку ублажавању казни или чак се иде на ослобађајуће пресуде иако је документација са доказима смештена у досјее тешке и по неколико килограма. Немоћ надлежних да се позабаве чињеницама и дођу до истине је очигледна, па се стиче утисак да они кобајаги нешто раде (без резултата) чекајући да отаљају свој мандат и врућ кромпир пребаце другима у руке не марећи за жртве које су невино страдале.

AMNESTY INTERNATIONAL

Реаговање житеља Космета на ослобађање и пуштање на слободу Фатмира Љимаја и Рамуша Харадинаја

ЧУДНЕ СУДИЈСКЕ ОДЛУКЕ

Мало је људи изненађено одлукама међународних судија, мада кажу да је то са становишта права - чудно

Поводом ослобађања Фатмира Љимаја оптужби да је починио ратне злочине и пуштање на слободу Рамуша Харадинаја уочили смо незадовољство Срба и неалбанаца и чули доста жучних коментара на улицама Косовске Митровице, Лепосавића и Звечана. То је био разлог да упитамо житеље више косметских места за мишљење о ова два догађаја. Бивши житељ Косовске Каменице, а сада Косовске Митровице **Петар Ђекић** каже да није много изненађен овим одлукама.

- Само онај ко не прати однос међународне заједнице према Србима и благонаклоност према Албанцима, а уз то слепо верује у првду могао је да буде затечен оваквом одлуком. Нико од вођа ОВК неће бити осуђен. И онај што је добио казну од неколико година (заборавио сам му име) биће брзо пуштен. Видећете.

Ђурђица Вукосављевић из Косовске Митровице каже да ни тврдња нашег тужиоца за ратне злочине Владимира Вукчевића да се лично уверио кроз случај "Лекај" у одговорност, као и у учешће Рамуша Харадинаја у ратним злочинима у Паштрику није била довољна делиоцима правде у Хагу да се увере како имају посла са злочинцем великог формата.

- Шта ћете више кад је елиминисао толике сведоке на очиглед свих и нико му не може ништа. Кажу правда је спора али достижна. Шта ми имамо од тога кад злочинци у богатству сада уживају, а наши су под земљом. Судиће им некад кад напуне 90 година, ако до тада не умру или их неко у мафијашким обрачунима не убије.

Ђорђе Станојковић из Паралова такође није изненађен овом одлуком међународних арбитара јер се они очито не руководе чињеницама већ само њима знаним личним интересима.

- И несмемо се заварати да ће се нешто променити. Биће онако како су "велики" зацртали у својим плановима, а ми се само још крајичком снаге "батргамо" мислећи да можемо да исправимо светску неправду. Ситни смо ми и немоћни. Знам пуно људи којима су најближи сродници убијени или киднаповани. Сведок сам њихове трагедије, логично закључујем и предпостављам шта је с њима али при сусрету их увек тешим и кажем им "вратиће се, има Бога", а срамота ме је што их доводим у заблуду.

За **Илију Ђукића** из Витине је за доказивање чињеница о злочинима Рамуша Харадинаја довољна његова књига коју је писао и ту се хвалио делима и доприносу стварања Републике Косово, односно акцијама у ликвидацији Срба али и Албанаца који нису прихватили фаштистичке и националистичке идеје да мора Косово бити искључиво албанска држава и да треба све остале елиминисати. У једном тренутку сам помислио да је он том књигом себе покопао, али сам се преварио. Неће му бити ништа, можда ће га и одликовати.

Љиљана Пековић из Гњилана каже да је шокирана вешћу да су се обојица извукла, а зна се шта су радили. Пита се зашто се не јаве људи и кажу шта су они видели у вези њиховог напада на Србе пре и после бомбардовања. После краће паузе, и размишљања наставила је: - У ствари разумем их. Страх за живот и своју породицу. И оне сведоке што су "мировњаци" штитили покрива земља. Сила стоји иза њих.

Миљана Поповић - Нисам изненађена. Ја сам огорчена односом хашког суда и не знам шта би требало још да се деси па да признају да у Срби жртве ОВК и њихових команданата. Што већи злочин то већа функција и заштита.

В.Бецић

Ђорђе Станојевић

Ђурђица Вукосављевић

Петар Ђекић

Љиљана Пековић

Илија Ђукић

Миљана Поповић

Истрага о трговини органима убијених Срба у Албанији.

ЗАБРАНА ПРИЛАСКА ЖУТОЈ КУЋИ

Мало је људи изненађено одлукама међународних судија, мада кажу да је то са становишта права - Чудно

Власници трже да им Дик Марти плати 75.000 евра одштете

ИСТРАГА у вези са откривањем мрежа у трговини органима отетих и, касније, убијених Срба с Космета, у делу који се односи на Албанију, односно "Жуту кућу", практично је блокирана због одбијања сарадње њених власника који се противе истрази Еулекса. Она се води по оптужбама и доказима које је изнео Дик Марти, Швајцарски посланик у Савету Европе. Марти је изнео основане и аргументоване сумње да је "Жута кућа" била један од главних пунктова у систему трговине органима заробљених, а потом убијених Срба током рата на подручју јужне српске покрајине Косово и Метохија 1998-1999. године.

Мерсим Катући, најстарији син власника "Жуте куће" Абдуле Катућија, изјавио је да се фамилија сада не слаже са одлуком власти у Албанији да истражитељи Еулекса могу да дођу у њихов дом. Они не дозвољавају истрагу у њиховој кући, јер су, наводно, то безуспешно тражили осам година заредом. Тврде да су у тих осам година куцали на многа врата са захтевима да се расветли мистерија у вези са свим оптужбама. Али, како кажу, нико није одговарао на њихове захтеве. Зато сада траже "да их оставе на миру", уз претњу да ће блокирати тужиоце као што су то учинили и самом Мартију августа 2009. године.

- Никоме нећемо дозволити да уђе у нашу кућу све док нам не исплате обештећење за нарушен углед, претрпљене трауме и изазвану штету када су у нашој кући били истражитељи 2004. године - изјавио је Катући.

Како наводе албански медији, фамилија Катући преко суда у Тирани од Мартија потражује одштету од 75.000 евра. Иначе, у извештају Савета Европе, Марти је тврдио да су припадници паравојне ОВК управљали логорима близу албанске границе, у које су доводили заробљенике, ту их убијали, а њихове органе вадили и продавали на црном тржишту. Власти у Тирани, као и оне у Приштини, такве тврдње су категорички одбиле као неосноване, али је ЕУ формирала специјалну екипу истражитеља која ће спровести истрагу. Тим тимом руководи амерички тужилац Џон Клинт Вилијамсон.

Нова смртоносна синтетичка дрога из Латинске Америке, а коришћена у "жутој кући"

СРБИМА УБРИЗГАВАН "ЂАВОЉЕВ ДАХ"

Један грам, белог праха без мириса и укуса који на уличном тржишту носи име "ђаволов дах" довољан је да изазове еуфорију, халуцинације, а често и смрт, код 10 од 15 људи.

Ово је откриће репортера америчког серијала "Злочин" који су у Колумбији снимили шокантну емисију у којој о новом наркотику са страхом говоре дилери, криминалци, лекари и полицајци.

Откриће је то полицијских служби САД да се међу "рекреативним" дрогама које Американци користе за опуштање преко викенда појавио нови јефтин и опасан халуциноген у таблетама, са чудним ефектима.

Еуфорија која се често завршавала фатално, а корисници су проналажени покрадени, силовани, а понекад и без бубрега, без трачка сећања на оно шта им се догађало. Фармацеути су утврдили да "ђаволов дах" у суштини није нова дрога, већ одавно познат алкалоид скополамин који је врхунац злоупотребе доживео у лабораторијама нацистичке Немачке и у затворима тајних служби током Хладног рата.

У извештајима везаним за злогласну "жуту кућу" у Бурељу где су косметским Србима вађени бубрези такође се помињу ампуле скополамина, који се користи за опуштање мишића приликом трансплантације пишу "Новости".

"Ђаволов дах" је јефтина дрога, хемијски дериват екстракта јужноамеричког дрвета датуре, која се због лепих цветова гаји широм Латинске Америке као украсна биљка. Скополамин највише користе криминалци, али не да би се сами дрогирали већ да омаме жртве које и после удисања најмање количине праха за неколико минута губе вољу и постају ропски послушне.. За неколико тренутка жртва, обично туриста, послушно празни рачун на првом банкомату и даје пљачкашима све своје ствари, после чега обично следи и силовање. Сведочења жртава о злочинцима нису од помоћи полицији јер их једноставно - нема. Скополамин дословно брише меморију корисника којима и касније оставља озбиљне проблеме са ослабљеним памћењем и накнадним халуцинацијама.

СЕРУМ ИСТИНЕ

Нацистички злочинац Јозеф Менгеле је редовно наручивао управо јужноамерички скополамин покушавајући да створи дрогу за испитивање, а користила га је и ЦИА у пројекту МКУЛТРА, као "серум истине". Међутим, употреба скополамина у ове сврхе је напуштена јер жртве јесу биле савршено послушне али су њихова признања због халуцинација често била неупотребљива, а смрт-

Кфор заташкао истраге о убиствима сведока сарадника

СЛУЧАЈ ДУГАЂИНИ

Све истраге које су водили Кфор и Унмик о убиствима сведока против ОВК, нарочито о ликвидацијама блиских сарадника Ибрахима Ругове, заташкане су и нису предате Еулексу, сазнаје „Блиц“ у међународним круговима у јужној покрајини.

Према извештајима Кфора, истраге су вођене поводом убистава сведока у предмету „Дукађини“, где се у Приштини судило Рамушу Харадинају, његовом брату Дауту, и још неким припадницима ОВК због више бруталних злочина против Срба, Рома и „нелојалних Албанаца“, углавном цивила.

Постоје подаци за најмање 70 жртава ове групе, а један од најстравичнијих злочина је онај када су припаднци јединице под Харадинајевом командом уђе у

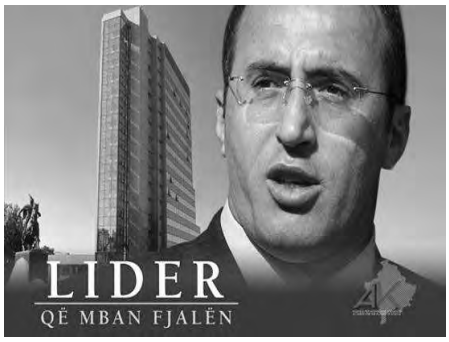

једну ромску кућу у селу код Гложана. Они су тамо мучили укућане, а двонедељну бебу су убили и одсекли јој главу, коју су бацили оцу уз речи: „Ево ти глава за пасуљ“.

Полиција Унмика и Кфора је посебно истраживала убиство Тахира Земаја, једног од команданата Фарка и блиског Руговиног сарадника, који је убијен у класичној сачекуши 4. јануара 2003. заједно са сином Енисом и братом Хасаном.

Његов прогон је почео након што је дао исказ на 200 страница против Харадинаја. Убиству је претходило неколико напада чак уз помоћ ракетних бацача у једном ресторану у Пећи. Постојала је сумња да су убиство по Харадинајевом наређењу извршила седморица припадника његових јединица, чији је идентитет такође утврђен. Међутим, та истрага никада није окончана.

Није окончана ни истрага убиства Рамиза Мурићија, такође сведока против Харадинаја и пријатеља Земаја, који је убијен 26. септембра 2003. Мурићијева ћерка је била телохранитељ Ибрахима Ругове, а он је непосредно пре убиства дао интервју међународном Институту за извештавање о рату и миру у којем је тврдио да је угрожен јер се ситематски убијају сведоци против Харадинаја. Ни истрага његовог убиства није доведена до краја.

Иљири Сељимај, војник ОВК, убијен је са супругом њјеговог брата 14. априла 2003. јер је сведочио како су припадници Харадинајевих јединица незаконито нападали и заробљавали припаднике оружаних албанских група лојалне Ругови ФАРК, 1999. Полиција Унмика и Кфора није завршила ни ту истрагу.

Напади на припаднике конкурентског ФАРК почели су још децембра 1998. са убиством новинара Енвера Маљока, члана председништва Руговине странке ДСК. Маљоко је убијен одмах након што је у приштинској „Рилиндији“ објавио интервју с Руговом у којем се осуђују напади ОВК на српске и ромске цивиле.

Неиспуњене препоруке Осим извештаја Дика Мартија, специјалног известиоца ЕУ, у којем се више пута указује на проблем заштите сведока на КиМ, постоји и извештај радне групе Комитета за правна питања и људска права у којем се анализира заштита сведока у региону. У том извештају се указује на убиства сведока у случају против Рамуша Харадинаја и његових сарадника. У међувремену је Еулекс оформио јединицу за заштиту сведока. Међутим, сведок Агим Зогај је пронађен мртав у Немачкој. Према налазима, он се сам обесио, али је пре тога послао више писама којима оптужује Харадинаја за злочине, а Еулекс да га „шаље у смрт“. Суд у Приштини је одбио да његови записи који сведоче о злочинима буду доказ против Фатмира Љимаја, блиског сарадника Харадинаја.

ИринаГудељевић

ЕУЛЕКС ИСТРАЖУЈЕ

Још ниједна особа није под истрагом у вези с наводима Дика Мартија о трговини органима на Косову и северној Албанији током и након сукоба 1999, кажу у Еулексу.

Портпаролка Еулекса Ирина Гудељевић потврдила је да је Еулекс пре неколикомесеци започео прелиминарну истрагу о наводима из извештаја Дика Мартија који се односи на илегалну трговину људским органима на Космету током рата 1999. Године

”Циљ прелиминарне истраге је да утврди да ли постоји или не постоји довољно доказа да буде започета званична истрага. У овој фази ниједна одређена особа није под истрагом", рекла је Гудељевићева. У ранијој изјави, Гудељевићеве се наводи да Еулекс "веома озбиљно схвата све наводе које је у недавном извештају Савета Европе изнео Дик Марти", и да су припадници Еулекса спремни да обаве истрагу.."Еулекс поседује капацитет, стручност, локацију и надлежност да изврши судско испитивање. Ми смо спремни, вољни и у могућности да преузмемо ту одговорност. Тужиоци Еулекса су, као почетни технички корак, отворили прелиминарну истрагу", казала је Гудељевићева. Иначе,Еулекс је позвао све релевантне организације и појединце, укључујући Дика Мартија, да изнесу све доказе које имају у погледу тих озбиљних оптужби, наводећи да они "Разумеју забринутост у погледу заштите сведока у региону, али да су потпуно уверени у своју јединицу за заштиту сведока. Искуство је већ показало да је она у стању да решава високоосетљиве случајеве. Као мисија владавине права, ми радимо на основу чињеница и доказа. Без доказа не може доћи до кривичног гоњења. Ако добијемо такве информације, наши тужиоци су спремни да одмах крену са радом", навела је Гудељевићева. Претходно је, портпаролка Еулекса Кристина Херодес изјавила је у Приштини да резултати покренуте истраге о наводима известиоца Савета Европе Дика Мартија о трговини људским органима на Косову и северној Албанији током и након сукоба 1999. године треба да се чувају у тајности. "Очекујемо доказе од Дика Мартија да бисмо започели детаљнију истрагу. За сада се ради само о прелиминарној истрази", казала је она. Подсетимо, извештај Дика Мартија који је усвојила Парламентарна скупштина Савета Европе, терети премијера Косова Хашима Тачија и такозвану Дреничку групу ОВК за организацију трговине људским органима, током и одмах после рата на Косову.

Владимир Вукчевић, тужилац за ратне злочине

ПУШТАЊЕ ХАРАДИНАЈА ЈЕ ЛОША ПОРУКА

Туилац Србије за ратне злочине Владимир Вукчевић изјавио је да долазак Рамуша Харадинаја на Косово из Схевенингена представља лошу поруку српским жртвама и ругање правди.

Вукчевић је изразио недоумицу зашто предмет "Дукађини" из 2002. године, који се водио у Приштини, није ушао у "ткиво хашког предмета против Харадинаја".

Он је подсетио да је у том предмету било 40 жртава, "а сви су они посредни или непосредни сведоци против Харадинаја". Вукчевић је казао да потпуно дели мишљење о утиску на основу последњих одлука међународних правосудних органа да се избегава кажњавање злочина над Србима. "Тешко ми је да прихватим да међународна правда селективно делује. Могу да гарантујем да је ово тужилаштво учинило много да се кривични поступци уопште воде. На прагу смо да заједно са другим тужилаштвима решимо тај случај", рекао је Вукчевић, наводећи да се ради о поступку који се води под окриљем ЕУЛЕКС-а због трговине органима српских цивила и заробљеника, познат као случај "Жута кућа".

"Треблао би да одржимо још неколико састанака са нашим колегама из неколико земаља. После тога ћемо имати потпуну слику, али и одговорне за те страхоте", казао је он.

Тужилац за ратне злочине је рекао да нису стављени на увид сви докази за "Жуту кућу". "Чекамо завршетак истраге у неким државама, али о којим земљама је реч сада не могу да кажем", истакао је Вукчевић.

Он је рекао да је добро што је у Албанији усвојен закон који екипи ЕУЛЕКС-а омогућава истрагу о трговини органима на територији те земље. "Али, 'Жута кућа' је само кап воде у океану злочина", додао је Вукчевић.

У Албанији подржан закон о истрази о трговини органима

И ПРЕМИЈЕР ПОД ЗНАКОМ ПИТАЊА

Отварање случаја "Жута кућа" добило зелено светло

У Тирани је усвојен нацрт закона који ће омогућити Еулексу да спроведе истрагу о трговини људским органима у Албанији, али се и Сали Бериша доводи у везу са злочинима.

Повод да ова земља да „зелено светло" Еулексу и специјалном тиму за истрагу ових злочина на челу са

америчким тужиоцем Џоном Клинтом Вилијамсом био је извештај Дика Мартија, специјалног известиоца СЕ за ова питања. Он је после истраге коју је спровео са тимом стручњака, закључио да су отмице Срба, Рома и нелојалних Албанаца на КиМ повезане са трговином њихових органа која се одвијала у неколико логора на северу Албаније, а пре свега у „жутој кући" у месту Бурељ. Поред тога, у везу са злочинима довео је и албанског премијера Саљија Беришу.

О овим злочинима прва је проговорила бивша главна хашка тужитељка Карла дел Понте у својој књизи. Како се испоставило, некада први човек Унмика за Приштину и Скопље Имон Смит разговарао је са припадницима ОВК који су учествовали у злочинима, и извештаје који су касније дошли у руке Мартија, предао Хашком трибуналу.Један од покајника открио је да су органи превожени на аеродром „Ринас", а одатле „обично комерцијалним летовима, понедељком и средом" за Истанбул. На пистама су чекали „припремљени службеници".

Један од сведока је био возач жртава, младих мушкараца који су били у доброј кондицији и које је довео до „жуте куће".

- Била је стара и трошна - рекао је возач Смиту. - У њој је било неколико мушкараца и лекара. Један је био Арабљанин, а други Албанац. Срби су били врло нервозни. Изведени су из комбија и одведени у зграду иза главне куће. Следећи пут, 2000. године, поново сам отишао у Бурељ. Возио сам младе Србе који су били ван себе. У једном тренутку, један од њих је затражио да их одмах убијемо: „Не желимо да нас исечете на парчиће", рекао нам је.После ове „испоруке", сведок је чуо од осталих сабораца да се заробљеници тестирају, односно да им се по доласку у логор узима крв на анализу.

Албански терористи на југу Србије од јуна 1999. до августа 2001. Извршили 1.160 напада и провокација

СРБЕ МУЧИЛИ, ПА УБИЈАЛИ

Ликвидирано 18 припадника полиције и 10 цивила, а киднаповано 45 особа

ПОРЕД ратних злочина почињених над цивилним становништвом током оружаних сукоба на југу Србије, албански теориристи су начинили и бројна злодела над припадницима полиције и војске. У Копненој зони безбедности је, од потписивања Војнотехничког споразума 9. јуна 1999. до 31. августа 2001. године, извршено чак 1.160 терористичких напада и провокација.

Атаковано је 967 пута на припаднике и објекте полиције, 155 на цивиле и у 36 случајева на чланове међународних мисија и организација. Према подацима Координационог тела за југ Србије, у нападима и провокацијама убијено је 18 припадника локалне полиције и десет цивила, а 45 особа је киднаповано.

ЕКСПЛОЗИЈЕ

У дворишту полицијске управе у Бујановцу јуна 2008. одјекнула је јака детонација. Од силине експлозије оштећено је и неколико других возила која су била паркирана у близини, као и фасада зграде на којој су полупани готово сви прозори. Јула 2009. експлодирао је разорни ТНТ у Прешеву, код улаза у зграду у којој живе породице припадника полиције и Жандармерије, када су лакше повређени жена и дечак.

У терористичким нападима рањени су 61 припадник полиције, 25 цивила и два члана мисије међународних организација. У оружаним нападима, упадима и провокацијама, албански терористи употребили су аутоматско наоружање у 140 случајава, митраљезе у 85, снајперско оружје у 48, ручне бомбе у седам, ручне бацаче у 20, а минобацаче и бацаче граната „рпг-7“ у 62 случаја.

У Копненој зони безбедности у 13 случајева откривено је и уклоњено 15 килограма пресованог и пластичног ТНТ експлозива са два сатна механизма, као и 15 противтенковских мина. Најкрвавије је било 21. новембра 1999. године на путу Куршумлијска бања - Подујево.

Тада је полицијски џип нагазио на мину. У експлозији су погинули полицајци Живорад Пантовић (30), Јовица Јанићијевић (30) и Миленко Стругар (29), док су тешко повређени Радиша Танасковић (29), Дејан Пешић (30), Славољуб Пауновић (41), Саша Саковић (29) и Милован Недељковић (25).

А као доказ да су албански теористи своје жртве суровo мучили и касапили а затим убијали, постоје и бројне фотографије. Тројицу полицајаца - Душка Глигорића, Душка Ђоговића и Цветана Јованова киднаповали су код села Кончуљ 21. новембра 2000. године, одвели их до Добросина, где су се зверски иживљавали над њима, а затим их ликвидирали.

Истог дана терористи су напали још једну патролу и лакше ранили полицајце Небојшу Икодиновића, Миљка Бабића, Драгана Стојковића, Златана Поповића и Милића Милосављевића. Кфор и Међународни Црвени крст су 25. новембра исте године пронашли унакажена тела убијених полицајаца и предали их српским властима.

Отмица и убиство тројице полицајаца били су, заправо, увод за упад терориста, чланова „Ослободилачке војске Прешева, Бујановца и Медвеђе“ у Копнену зону безбедности, у којој су се налазили до маја наредне године. А терористичка дивљања су се наставила несмањеном жестином и касније. Пред нову 2003. у Кончуљу је нападнута полицијска патрола, а напади су поновљени још два пута јануара наредне године. У фебруару 2004. Још више се појачавају терористичке активности на југу Србије. У Косовској улици у Бујановцу 4. фебруара убијен је припадник БИА Селвер Фазлију. Крајем тог месеца постављена је противтенковска мина на путу Брезница - Муховац, када је погинуо припадник Жандармерије Милан Вујовић (29), а двојица његових колега Горан Петровић (33) и Зоран Живић (30) лакше су повређени. Потом је у Прешеву пронађена и демонтирана експлозивна направа са сатним механизмом која би, да није откривена, изазвала стравичне последице, пре свега по децу прешевске средње школе „25. мај“.

Од екстремистичко-терористичких акција усмерених директно према војсци издвајају се оружани напад на осматрачницу „Чарска чука“, саботажа на стубу преко кога се напаја струјом база „Добросин“ и каменовање војног моторног возила у селу Лучане.

Терористичке групе, пре свега са подручја КиМ у Копненој зони безбедности, испаљивали су пројектиле из минобацача и ручних бацача, и то са подручија Гњилана (Мучибаба, Инатовце, Билинце, Подграде, Стублина) и Косовске Каменице (Каменски Рид, Доње Кормињане, Липа, Рогачица, Карачево, Седларе, Вељa Глава, Турска Трстена, Лисочка, Зајчевче).

Атаковало се и са подручја Приштине (Ајкобила, Дабишевац, Лисица, Прапаштица) и Подујева (Браина, Медрговац, Мировац, Доња Дубница, Горња Дубница).

У селу Којловица код Приштине 1998. године отимани Срби и неалбанци

НА МЕТИ И ПЕНЗИОНЕРИ

Трајко Станковић кренуо по пензију и нестао-Супруга са сином живи у Смедереву у једној трошној кући, без његове пензије и било каквих других новчаних примања.

Седам месеци пре бомбардовања СРЈ мало је људи знало шта се дешава обичним житељима Косова и Метохије. Средства јавног информисања се нису баш трудила да обавесте људе да су Срби и неалбанци постали мете самозване Ослободилачке војске Косова. у коју су се укључили Албанци с циљем да Косово прогласе државом, што су касније и успели. Затварање очију пред злочинима који су чињени те 1998. године, заташкавање прича да су људи виђали "црне тројке" са ознакама УЧК, ради "не ширења панике" коштало је живота многе Србе и неалбанце. Ни Албанци који се нису слагали са идејама ОВК нису ништа боље прошли од Срба. Можда су према њима припадници ОВК били бруталнији јер су их сматрали издајницима. Управо та необавештеност Срба и осталих неалбанаца, о постојању опасности да могу бити отети или убијени коштала је многе од њих живота и слободе. Управо то се десило Трајку Станковићу из села Којловице код Приштине. То је човек који се бавио земљорадњом и није га интересовала политика. Имао је шесторо деце и тада 54 године и много воље да што више допринесе својим радом њиховом школовању и одгајању. Са

комшијама се, каже Зоран Тасић његов познаник, добро слагао и није га интересовало ко је које вере. Битно је да је добар био према њему и он је то поштовао.

-Ако се има у виду да је био инвалид и да му десна рука није функционисала, а да је све постигао својим радом, да је био поштен и добар човек, било је логично да га поштују и Срби и Албанци. Но, живот често са логиком нема везе, па се деси нешто што га из корена промени а да не знаш зашто то тако мора да буде. Знам да је отишао је 11. августа 1998. године у Приштину да прими пензију и није се никад више вратио. Сви који су га познавали трудили су се да од Албанаца комшија сазнају да ли га је ко видео. У Приштину није стигао. Сваки сељанин је упитан је ли видео Трајка. Пријављен је његов нестанак нашој полицији, али резултата није било. Један Албанац ми је рекао да је чуо од деце како причају да су Трајка одвели УЧК. Кажу да је то био жути комби и да је кренуо према селу Лукаре. Касније је његова породица добила информацију да је међу отмичарима био и сеоски командант ОВК, а он је био прек човек, прзница и свађалица. Знајући њега ја, и имајући у виду време које је прошло, не очекујем ништа добро каже Мирослав, сада расељено лице са Косова и Метохије.

М.М.К.

У селу Бање код Малишева 20. јуна 1998. године

ОТЕТ ЂОКО ГОГИЋ

Породици предато тело 13. октобра 2006. године, а било је бачено у масовну гробницу Волујак

Након повратка из Суве Реке где је био у посети сину Милисаву, Ђоко Гогић (68), пољопривредник из села Бање се са њим није чуо готово месец дана, одведен је из куће 20. јуна1998. године. Годинама се о њему није знало ништа. С обзиром да је у то време наша полиција била задужена за ред, мир и безбедност.

Ђорђева породица се обратила прво њима за помоћ, а затим и Међународном комитету Црвеног крста. Информације о оцу Милисав је добио од локалних Албанаца који су му поверили да су Ђоку отели припадници ОВК. Годинама су га деца тражила, али никакву информацију о њему нису добили. Октобра 2006. године Комисија за нестала лица Републике Србије обавестила је породицу да су његови остаци пронађени 2005. године априла месеца у масовној гробници 2005. године. Читавих годину и по дана требало је да прође да се спроведе предвиђена процедура да би 13. октобра 2006. године породица на административном прелазу Мердаре преузела од канцеларије УНМИК-а за нестала лица његово тело. Сахрањен је 14. октобра 2006. године на новом гробљу у Нишу.

В.Бецић

лу Пантина код Вучитрна

СТРАДАЛИ СУПРУЖНИЦИ МИЉКОВИЋ

Радомир је намеравао да се договори да Срби мирно напусте село. - Отет је, кућа му спаљена, а супруга Чедомирка заробљена и од тада јој се губи сваки траг.

Село Пантина у вучитрнској општини те 1998. године имало је само 11 српских кућа. Остали житељи били су Албанци и Роми. Живели су у добрим међуљудским односима тако да нису стрепели да им прети нека опасност од насиља унутар села. Тако је било све до 25. јуна када је на село отворена рафална паљба. Ту су поруку одлично разумели Срби па је један од њих, Радомир Миљковић рано ујутро око седам сати отишао код комшије Албанца да се договоре да Срби сви до једног напусте куће, а да им се за узврат гарантује безбедан одлазак. Никада се није вратио кући, а његови чланови породице су описали драму коју су у ноћи између 24. и 25. јуна преживели. Колико год им то тада било страшно оно што је затим следило назвали смо породичном трагедијом.

Ратко, како су та сви звали имао је са супругом Чедомирком седморо деце. Као багериста, зарађивао је поштено своју плату и издржавао породицу. У кући су у то време осим њих двоје живели синови Радован и Драган и кћери Снежана и Драгана.

У време напада Ратко и Чедомирка били су сами у кући. Млађе двоје деце су се налазила у Лепосавићу Радован на стражи, а Снежана код стрица Дамјана у суседној кући.

Након Ратковог одласка код тог Албанца, кућа им бива убрзо опкољена а неколико униформисаних припадника ОВК, запуцало је на дом Миљковића, уз бацање бомби. Развалили су врата, извели Чедомирку и запалили кућу.

- Чули смо је како вришти и упозорава нас да се не предамо - сведочила су деверова деца и њена кћи која су се налазила у кући Чедомиркиног девера. Она је одведена пут махале Селимовић и од тада не знају где је. После три године и два месеца у шуми села Врбавац надомак Глоговца ексхумирано је Ратково тело 19.08.2002. године. Након ДНК анализе идентификован је, и деци предат 20. априла 2003. године и тог дана сахрањен у Лепосавићком селу Кутље.

Н.Марковић

Избеглица Жељко Ковачевић из Огулина страдао код Суве Реке

НАЂЕНА САМО ДОКУМЕНТА

У логору Лапушник пронађена Жељкова документа, а о њему се још увек ништа не зна

Када је бежећи из ратом захваћених подручја у Хрватској Жељко Ковачевић (28) стигао у Суву Реку мислио је да ће он и његова породица наћи какав такав мир. Напуштајући Огулин са оно мало ствари што се на брзину могло покупити, осврнуо се још једном на кућу као да је предосећао да се никада више тамо неће вратити.

Сместили су се у прихватни центар за избегла и прогнана лица у Сувој Реци скућили се колико им је то простор дозвољавао и туговали за завичајем. Мислили су тада да их већа туга и несрећа не може задесити. Није лако напустити кућу у којој су проведени многи срећни тренуци, где су се окупљали са сада расутим по свету пријатељима и родбином.

Живот у новом окружењу је текао уобичајеним током, стицани су нови пријатељи који су их прихватили и помагали им колико је то било у њиховој моћи.

Освануо је 24. јун, дан као и сваки други. Жељко је отишао у Приштину колима, и породица је бринула хоће ли безбедно стићи и да га кола "не издају". Време је пролазило а он се није јављао нити је стигао у обичајено време. Ухватила их је паника и кад су схватилида нешто није са Жељком у реду Ковачевићи су се дали у потрагу за њим. Никада га нису нашли нити су сазнали шта се десило са њим. Тренутак кад им је након извесног времена саопштено да су његова документа нађена у логору у Лапушнику, где су пирпадници Ослободилачке војске Косова држали Србе и неалбанце, али и Албанце нистомишљенике срушио је сва њихова надања да је жив. Но, потрага за Жељком је пуних 13 година и даље актуелна и породица не одустаје, надајући се да ће га наћи, макар да га достојно сахрани.

Н.Марковић

Након убиства сестара Даринке Ковач и Вукосаве Марковић - нестала њихова тела из гробнице у Пискотама

НИ МРТВЕ ИХ НИСУ ОСТАВИЛИ НА МИРУ

Две рођене сестре Даринка Ковач и Вукосава Марковић, рођене Вујошевић нестале су 21.априла 1998. године из села Горњи Ратиш код Дечана у ком су живеле. Осим питања зашто оне, дискутабилан је след догађаја који се десио у току потраге за њима и проналазак тела и идентификација.

За неверовати је да су две жене које су мирно живеле у свом селу и једна имала тада 66, а друга 61 годину могле да сметају некоме у време кад се још рат и бомбардовање није наслућивало а Србија имала власт на тим просторима. Једини разлог породица види у застрашивању српског и црногорског становништва од стране тада самозване Ослободилачке војске Косова која се с времена на време и у то доба оглашавала диверзијама, нападима на полицију али и отмицама. Пуних пет месеци ове породице, али и шира фамилија тражила је сестре Даринку и Вукосаву, али где год су ишли и распитивали се о њима тражећи помоћ наилазили на негативне одговоре. Њихов је очај достигао врхунац 12. септембра када су пронађена тела више особа у каналу Радоњичког језера. На идентификацију је отишла Вера, Даринкина кћи. Ту је на жалост одговор био потврдан, јер је препознала одећу своје мајке и тетке Вукосаве. Саопштено јој је да су обе убијене ватреним оружјем. Оно што је Веру запрепастило, била је чињеница да се око Вукосавиног струка налазила жица којом је била опасана. У том тренутку јој се појавило питање на које сама није могла да пронађе одговор. Кроз какве су њих две муке прошле? Какви ли су ти монструми који жене у годинама немоћне да се бране пред наоружаним људима везују жицом, поломе им кости и онда пуцају у њих? И што је најтеже породицама пало је чињеница да нико никада није одговарао за те монструозне злочине који су у доба мира почињени над цивилима и недужним женама.

Породице Ковач и Марковић су уз сво дужно поштовање сахраниле Даринку и Вукосаву 19.09.1998. године мислећи да ће на гробљу у ђаковичком селу Писките наћи мир, кад га за живота нису имале.

Након седам година, сазнају шокантну вест. У два наврата током 2005. године вршена је ексхумација гробнице у којој су несрећне жене сахрањене. Њихових тела тамо није било. Шта се са њима двема десило нико није знао да им каже. Једини разлог може бити је на тај начин што ће уклонити материјалне доказе, неко хтео да прикрије број цивилних жртава и умањи кривицу починиоцима и наредбодавцима злочина.

В.Вукановић-Јанковић

Отмица тројице радника копа "Белаћевац"

ТРАЖЕ СЕ: ФИЛИП, ДРАГАН И ЗОРАН

Свој редован полазак на посао Филип Гојковић (46) је започињао са колегама које су као и он путовали службеном "газиком" до копа Белаћевац. Тог 22. јуна 1998. године кренули су он, Драган Вукмировић (40) и Зоран Аџанчић (30) да узму ремење, уље и остали материјал како би могли да обаве предвиђени посао. Успут су им се придружиле колеге Сафет Суља и Фехми Салиху. Кад су се приближили мосту код Доњег Грабовца зауставили су их три наоружана припадника ОВК, легитимисала их и Албанцима наредили да напусте возило и да се удаље. Ушли су у газику и повели Србе са собом. До данас њихове судбине нису расветљене, постоје само сумње да су лоше завршили, али док се не добију материјални докази нико не жели да износи предпоставке. Још увек се њихова имена налазе на евиденцији несталих особа. М.М.К.

У селу Глођане код Дечана 12. априла 1998. године нападнута екипа медицинара

ОДУСТАЛИ ОД СТРЕЉАЊА

Оно што је 12. априла 1998. године доживела екипа Дома здравља из Дечана крећући према околним селима да вакцинише децу против дечје парализе могло би да послужи као узбудљив сценарио за филм.

Наиме екипа предвођена директором те здравствене установе др Мирком Пешићем кренула је на свој уобичајени посао када их је око 12 сати пресрела група терориста, до зуба наоружана, у униформама (а била је то да се још једном подсетимо 1998. година), не бојећи се ни полиције ни војске. Уперили су пушчане цеви у екипу медицинара зауставили возило и груво из избацили вани. Спровели су их у село Глођане где је за њих почео хорор сценарио. Тукли су их, малтретирали и више пута изводили на стрељање и враћали их у штаб ОВК. Отети медицински радници су истрпели тортуру и кад су се већ помирили са судбином да ће их приликом наредног извођења на стратиште стварно стрељати екстремисти су и без икаквог објашњења вратили личне ствари и медицинску опрему и дозволили им да наставе пут на који су кренули. Да ли су их пустили да би они то испричали другима и тако ширили страх међу српским становништвом, или су добили неку дојаву са стране др Пешићу и његовој екипи никада није било јасно.

В.В.

О Мирославу Шуљинићу се још увек ништа не зна

ТРИНАЕСТ ГОДИНА ИСТРАГЕ

Пошао је по плате за себе и колеге и по повратку кући нестао

И поред тога што га је српска полиција упозорила да није паметно нити безбедно ићи путем ка Коморану, јер су ту чести препади и блокирања путева од стране припадника ОВК, Мирослав Шуљинић се оглушио о то сазнање и наставио пут. Тада је последњи пут виђен. Његов познаник Раде испричао је да је добро знао Мирослава и да му је та неустрашивост дошла главе. Са тадашњих двадесет девет година он је мислио да му се ништа не може десити, а приче о појављивању наоружаних припадника ОВК није схватио озбиљно.

-Живео је у селу Видање код Клине са родитељима и братом и сестром. Посао у фабрици сточне хране у Клини заменио је за рад у приватној стругари у Добром Долу код Куршумлије. У мају месецу 1998. године кренуо је тамо по плату за њега и неколико радника својом "Тојотом". Враћајући се кући око три по подне стигао је до полицијског пункта и не слушајући полицајце кренуо кући којој никада није стигао.

Причали су ми да су неки страни новинари код Орлата нашли његов аутомобил и снимили га, али Мирослава у њему није било. Не знам ко све није тражио Мирослава, распитивали смо се и код Албанаца и где год смо мислили да би могао бити. Преко неких познаника Муслимана смо чули да је у Ликовцу, озлоглашеном затвору у ком је ОВК држала Србе и неалбанце, али ту информацију нисмо могли да проверимо. Страшно је што је задесило Шуљиниће и још им је теже што га ево већ тринаест година траже - рекао је Мирослављев пријатељ Раде.

М.М.К.

ОВК убијала и бацала људе у Радоњичко језеро

ТРИ ЗДРАВКОВЕ ГРОБНИЦЕ

Када је убијен Здравко Радуновић из Пећи бачен је у канал Радоњичког језера, кад је тело пронађено сахрањен је на гробљу Пискота, а идентификацијом је на коначно почивалиште пребачен на гробље у Параћину

Као свих предходних дана комунални инспектор Здравко Крстов Радуновић, тада четрдесетогодишњак враћао се са посла из Ђаковице. Био је јули месец, био врео летњи дан па су он и Буда Влаховић кога је везао колима избегавајући врућину одлучили да сврате до села Добрић. Тамо су живели Здравкови рођаци који су неколико дана пре његовог најављеног доласка имали проблема са Албанцима који су се представљали као припадници Ослободилачке војске Косова. На путу ка Добрићу, у близини села Дујак изненада су на путу углдедали два наоружана Албанца са ознакама ОВК. Чим је Здравко зауставио аутомобил, Будо Влаховић је успео да побегне и касније представницима Фонда за хуманитарна права од дао податке о нападачима, које је познавао и описао цео ток Здравкове отмице.

Према његовом казивању увукли су силом Здравка у кола и одвезли га према селу Глођане. И тада те 1998. године шириле су се гласине да је то село заправо легло припадника ОВК, да се тамо налазе њеихови штабови, затвори, али по причи неких мештана из пећке општине и логори за Србе и неалбанце. Сазнање да је Здравко киднапован био је шок за његову фамилију и супругу Момирку, која је одмах започела непрестану потрагу за њим. У јануару 1999. године полиција Републике Србије хапси два Албанца које је Будо Влаховић препознао и њихова изјава је срушила све Момиркине наде да ће се Здравко вратити кући. Убијен је, рекли су. Ишла је пре тога и до хотела "Паштрик" у Ђаковицу где су били изложени предмети пронађених тела у каналу Радоњичког језера, али ништа Здравково није видела. Њена борба да га пронађе је била преусмерена на идентификацију страдалих људи и предмета који су њима припадали. Пуних шест година тело пећанина Здравка Радуновића, почивало је на гробљу Пискоте надомак Ђаковице, све до 22. октобра 2004. године када је Комисија за нестала лица Републике Србије јавила породици да су идентификовали његово тело. Момирка је тело свог супруга Здравка преузела 28. октобра 2004. године на административном прелазу Мердаре и дан након тога сахранила га у Параћину.

В.В.Јанковић

Због све већег присуства ОВК по ораховачким селима Слободан Бобан Матић напустио своје село

НИ СЕЛИДБА МУ НИЈЕ ПОМОГЛА

Разлог зашто је Слободан Бобан Матић напустио своје родно село Брататин код Ораховца у ком је живео до 1998. године је несигурност јер су се из дана у дан међу Србима препричавале вести о страдању, убиствима и киднаповањима Срба и неалбанаца. Радио је у ПКБ "Зрза" и био припадник МУП-а Србије у резервном саставу.

У Велику Хочу се доселио 7.05.1998. године а 22. септембра исте године нестао са сестрићем Срећком Благојевићем.

- Бобан је из Велике Хоче у Речане код сестре Зорице довезао своју снаху и братанце. Имао је

Матић Бобан

неке обавезе и убрзо кренуо у село Мобљане и повезао сестрића Срећка Благојевића који је тада имао тринаест година који је ишао у посету рођацима. Након сазнања да нису стигли на одредиште, породица је пријавила нестанак. И поред свих напора да их пронађу, обраћању полицији, приватној потрази нису успели да сазнају ништа о њима све до октобра месеца када се јавио први траг проналаском "ладе риве" поред пута у селу Будакову. Сва пажња двеју породица, али и шире фамилије усредсређена је на то подручје међутим и та је потрага

Благојевић Срећко

била безуспешна и то се продужило до данашњих дана.

Након убиства супруга и страдања сина Сузана Ранковић из Клине и Ђаковице пребегла у Косовску Митровицу

СУСТИЗАЛЕ СУ НАС НЕСРЕЋЕ

Убиство супруга Даута Лешија, отмица и убиство сина Далибора Ранковића чије тело још није нашла срушили су Сузанин свет

-Били смо много сиромашни, али смех и песма су се стално чули у нашој кући у Клини. Мој супруг Даут Леши је јуна 1998. године убијен у Клини, па смо нас петоро, син Далибор кћери Слађана, Живана и Анђела морали да се иселимо и пређемо у Ђаковицу. Када су киднаповали Далибора мислила сам да ћу полудети. Трагедија моје породице почиње Даутовим убиством, Далиборовим киднаповањем и давањем мале Анђеле на усвајање италијанској породици. Било ми је тешко да се одлучим на тај корак, али живот у картонском насељу међу тонама смећа ме је на то натерао - плачући прича Сузана питајући се шта је то она богу згрешила да је сустиже несрећа за несрећом. -Ја сам проживела живот тамо какав ни у најцрњим филмовима страве и ужаса не би могли да смисле људи који их снимају. Око мене је у Ђаковици и Клини била само несрећа. У августу месецу 1998. године мислим да је био тридесети, позвала је мог сина Далибора Ранковића комшиница Хира да са њеним пасторком потраже коња и краву, што им беху побегли. Рекли су им да су виђени у селу Крњинце, па су они тамо кренули. Она је била Албанка и слободно се кретала. Није се бојала припадника ОВК. У једном моменту надомак села испред њих су искочиле "учке" међу којима је била и једна жена. Сви су имали црне мараме преко уста. Отели су све троје, завезали и одвели у неки подземни бункер. Добили су велике батине и легитимисали их. Кад су сазнали име Далиборово истог тренутка су га заклали, Хиру силовали, па на смрт изболи ножем, а Арбена оставили везаног са повезом преко очију. Он нас је о свему обавестио. Ја ни данас не знам где је Далиборово тело, а ни Хиру нису нашли. Побегле смо нас четири у Ђаковицу. Деци сам наденула албанска имена па су се Слађана и Живана звале Афродита и Албина. Анђелу сам дала на усвајање од велике невоље, да је спасим од пацова и глади онако малу и нејаку. Тешко ми је, али тамо јој је боље - причала је Сузана. -После тога долази велика борба да сачувам ћерке од Даутове фамилије, јер су хтели да их узму. Побегла сам у Митровицу овде у северни део и хвала Црвеном крсту за спас, за храну и одећу. Да нисам проживела све ово што сам вам испричала могла бих сада мирно да спавам али тешка моја преживљена прошлост не да ми мира. Имам ноћне море, свашта ми се причињава. Много ми је тешко али шта ћу, жив човек у земљу не може. Тако ми је писана судбина и ја од ње да побегнем не могу - каже Сузана Ранковић сада становница Косовске (северне) Митровице.

Весна Бецић

Мало је познато широј јавности чињеница да је 1998. године убијено 280 Срба

ТА МУЧНА 1998. ГОДИНА

Током те године убијено је и 168 војника и полицајаца и 61 припадника Срба неалбанаца

Када се говори о киднаповањима , нестанцима и убиствима Срба и неалбанаца на Космету обично се ти догађаји везују за 1999. годину то јуни месец па надаље, време када су међународне мировне снаге стигле, а Албанци добили "зелено светло" да дивљају. Шира јавност није упозната да је током 1998. године било и те како много злочина над женама, децом, старима и болеснима, цивила без оружја, али и над српским полицијом која је тада били на мети такозване Ослободилачке војске Косова. Током те 1998. године према подацима које поседује Међународни комитет Црвеног крста страдало је на Косову 2.046 људи, жена и деце свих националности. Када се говори о киднаповањима о тој години пред бомбардовање обично се помињу отмице десет радника копа Белаћевац чија тела ни до дан данас нису нађена, мада се основано сумња да се налазе у масовној гробници испод јаловине рудника. Прво киднаповање догодило се 14. маја 1998. године када је отет Жарко Спасић, а 22. јуна Мирко Буха, Драган Вукмировић, Филип Гојковић тројица Аћанчића Зоран, Душан и Петар, Мирослав Трифуновић, Божидар Лемпић, Србољуб Савић. Од других масовних отмица најтрагичнија је отмица из фамилије Костић из Ретимља, осам Срба из Оптеруше, и тако редом. Мало се у медијима давало простора свакодневним убиствима српских полицајаца и њихових ближњих, затим породици Шмигић код Клине, породици Ашкалија које нико у то време није пријавио јер су сви побијени. Према подацима о страдању Срба и неалбанаца на Косову те 1998. године, убијено је 110 Срба цивила а 61 особа из заједнице Рома и припадника неалбанске популације. За 63 цивила се још увек трага. Треба напоменути да су припадници ОВК киднаповали или убили много Албанаца који се нису слагали са начином њиовог деловања на Косову или су били у државним службама против којих су се они борили. Убијено је и 168 припадника Војске Југославије и МУП-а Србије.

М.М.К.

Непозната судбина Изета Гутића, Вучића Вуковића и Новице Вујисића

ВИЂЕНИ У ЗАТВОРУ ОВК У ЈАБЛАНИЦИ

Ни после тринаест годнина потраге не зна се где су, и јесу ли још живи

Три пријатеља за којим се и данас трага и који се пуних 13 година воде као нестали последњи пут су виђени у затвору у Јабланици код Ђаковице који је оформила ОВК. Та три човека које је задесила велика несрећа су Изет Гутић (1958), Вучић Вуковић (1961) и Новица Вујисић (1980) мештани из три села у Пећкој општини. Њихова трагедија започела је 1998. године када су морали да напусте куће због честих упада припадника ОВК, малтретирања и због страха за животе њихове и њихових породица.

Вуковић Вучић

Вујисић Новица

Наиме, Изет који је живео у селу Раушићу и радио у Електродистрибуцији у Дечану априла месеца са породицом бежи пред терором ОВК у Црну Гору. Месец дана касније Вучић из Дубовика одлази са породицом преко Чакара. И као да их је нешто вукло у зло, решили су да Изетовим колима оду на Космет. Вучић би да обиђе кућу, а Изет да се јави на посао. Путујући тако сустигли су Новицу који је ишао кући у село Дубочка. Срели су и Новициног брата Веска и свратили у кафану "Славица". Веско их је тада последњи пут видео. Према причи једног од сведока из затвора у Јабланици су крајем јуна уз пратњу припадника ОВК одведени негде и нико их од тада није видео.

С.Митровић

На путу код Дечана нестао Велимир Кнежевић

СТРАДАО ВОЋАР

Нађен мртав у каналу крај магистралног пута

Тада седамдесетпетогодишњи Велимир Кнежевић, познати воћар из Ђаковице кренуо је код лекара код кога никад није стигао. Када је пронађено његово тело после извесног времена у каналу поред магистралног пута који води ка Дечанима утврђено је да је убијен. Српска полиција је извршила увиђај на месту где је пронађено његово тело и након спроведене истраге Окружни суд у Лесковцу осудио је помагача у убиству (Албанца из оближњег села) на седам година затвора. Породица Кнежевић је 7.августа 1998. године сахранила Велимира на оближњем сеоском гробљу Пискоте, које је касније постало познато по сахранама многих Срба и Црногораца који су страдали јер су припадници ОВК хтели на тај начин да унесу панику међу становништвом и натерају га да напусти Косово и Метохију.

М.М.К.

Нестали косиоци из села Јеловца код Клине

ПОТРАГА ЗА ВОШТИЋИМА

Уз имање двојице браће налазио се посед породице Раци, па је то можда разлог њихове отмице

Било је време косидбе ливада. Дан 20. јуни као створен за пољске радове. Од раног јутра се осећало да ће бити веома топло време па су косиоци у селу Јеловица код Клине поранили да обаве већи део посла док "не припече звезда". Три брата Воштића, два рођена Радомир (1931) и Драгољуб (1929) и брат им од стрица Слободан били су увелико у послу кад им је око десет сати Слободанова супруга донела ручак. Одмах после њеног одласка кући, пошао је и Слободан, а њих двојица су наставила са косидбом. У обичајено време кад се људи враћају са поља, њих двојице није било. Сачекали су укућани неко време, а затим пошли да их траже. На ливади је Радомирова супруга Ђурђа затекла косе са којима су радили, блузе и цигарете, али не и

Воштић Драгољуб

њих двојицу. Полиција је одмах обавештена, међутим нису успели да их нађу. Јеловац је мало село и знало се све што се у њему догађа и међу Србима и међу Албанцима. Супруге двојице браће су се распитивале код сељана, знају ли нешто о Воштићима. Сазнале су застрашујућу вест.

-"Учке" (припадници ОВК) су их довели са њиве у село, причале су албанске жене, били су везани, а на главама су им били џакови да не виде где их воде. Прошло је неко време до су "Учкама" стигла кола, лада нива, у коју су угурали Драгољуба и Радомира и некуда их одвели. Два брата су била у касним шездесетим годинама и породице сумњају да су за ових 13 година од како их траже успели да преживе тортуре којима су Срби и неалбанци били изложени у албанским логорима. Жале их неизмерно јер су страдали у "мирно време" на њиви радећи и никоме нису злов чинили.

Све ове године провлачи се нит сумње да је власник њиве која се граничила са њиховом, али цело имање које се налази тик уз поседе породице албанаца Раци био разлог отмице двојице браће Воштић.

Т.Лукић

У селу Долац код Клине

ТРИ МЛАДИЋА НЕТРАГОМ НЕСТАЛА

Пошли да самељу жито и успут нестали.- Кола нађена после четири дана

Иван Зарић (28), и Роми Бурим Бејта (16) и Агрон Бериша (16) из села Долца код Клине кренули су 19. маја 1998. године у суседно село Грабовац до млина да самељу жито. Бурим се плашио да сам путује до Грабовца јер је слушао приче да се с времена на време дешава да се појављују наоружане банде, пљачкају и малтретирају путнике, и да је било и убистава. Кренули су раније како би се по обављеном послу брже вратили у своје село јер су путовали запрежним колима која су била напуњена житом. Породицама су, на опаску да се не задржавају нигде успут већ да се што брже врате кућама, уз смех говорили да не брину и да ће они доћи "пре

Зарић Иван

овамо, но тамо". Није их било ни после уобичајеног времена за повратак, па су два рођака отишла да их траже. Кога год су питали да ли су их видели негде успут, добијали су негативан одговор. У Грабоницу их је зауставила група Албанаца која их је легитимисала, записала имена и број и пропустили их да иду даље. Рекли су им да Ивана, Бурима и Агрона нису видели.

Дан касније рођаци који су сумњали да Албанци ипак нешто знају о тројици младића поново су отишли у Грабоницу да их траже. Овога пута су извукли живе главе јер су наишли на Албанце који су им претили оружјем које су носили, говорећи да никога нису видели и да се њих двојица не појављују више иначе се неће враћати кући. Наредних дана су породице младића проводиле у ишчекивању и нади да ће се однекуд појавити. Уместо младића стигла је вест да су три албанска дечака из села Прлина довезли запрежна кола Буримовог оца у полицијску станицу у Клини. Рекли су да их је неко преко ноћи оставио пред њиховом кућом. Све ове године од нестанка Ивана, Бурима и Агрона њихове породице не губе наду да су они живи и да ће се од некуда појавити. Док се не разреши њихова судбина поред имена на списку несталих на коме се њих тројица налазе стоје шифре за Ивана - ЈУК-050078-01, за Бурима БЛГ-802896-01 и Агрона ЈУК-050056-01.

За два и по месеца 1999. године у витинској општини протеривани сви Срби

ЕТНИЧКИ ОЧИСТИЛИ 13 СЕЛА

Албанци гађали зољама село Могилу где је живело 131 српских и 14 албанских породица, и америчком КФОР-у пријавили да су их напали Срби

Од повлачења српских безбедносних снага са Косова и Метохије та до 12. октобра под пртиском албанских екстремиста у Витинској општини од Срба потпуно етнички очишћено 13 села. Протеривање није прошло мирно и безболно, већ је за собом повуко многе жртве и материјалну штету. Према подацима Црквено-народног одбора у Гњилану у том периоду у самом градићу и околини, убијено је и отето око шездесет Срба и опљачкано преко 300 српских кућа. Након пљачке најчешће су следиле паљевине тих објеката да би се касније, ако дође до продаје умањила њихова вредност. Од средине јула до 12. октобра било је више стотина бомбашких и минобацачких напада, пребијања, убистава и отмице Срба, пљачки и упадања у српске куће и станове, њиховом узурпацијом спаљено преко 500 српских домова! Из страха за своје животе Срби су у потпуности напустили своја села и тада се сконцентрисали у Врбавцу, Могили, Грнчару, Биначу, Клокоту и тада их је било око пет хиљада а у самој Витини 600. Како је време одмицало тај се број смањивао јер је смер исељавања окренуо према Србији, а повратног правца није било. Да их и у тим селима нису остављали на миру, о томе нам је причао Душан Пирић сведочећи да су припадници ОВК зољама у рано јутро око четири сата напали село Могилу код Косовске Витине и да су том приликом страдале куће Марковића, Пржића, Јовановића... а само сат касније кфоровци су дошли и похапсили Синишу Најкића, Мирчету Динића и Душана Ђурђевића јер су комшије Албанци пријавиле да су Срби пуцали и да су то њихове куће". Са сваке стране несрећа гађа Србе - казивао је тада Пирић.

С.Митровић

Исаку Висар

Исаку Азем

Страдали отац и син Азем и Висар Исаку, Роми из Ораховца

ВЕСЕЉЕ ПРЕКИНУЛА ОТМИЦА

Висар Исаку (18) је 12. јула 1998. године био најсрећнији како је рекао отац на свету. Добио је прво дете и ту радост је хтео да прослави са свима. Он и отац Азем (45) били су ковачи-механичари, запослени у фабрици "Орвин". Позвао је брата инспектора полиције у Ораховцу да га обавести да је постао стриц. Висар и Азем узели су кратки седмодневни одмор да прославе са породицом и фамилијом. Био је петак 17. јули када су дошли да своје колеге почасте и са њима поделе срећу. Из фирме су изашли око пола три и кренули кући. Код пумпе "Јаха петрол" заустављају их припадници ОВК, изводе из кола и одводе у малишевски затвор. Касније их са преосталим затвореницима аутомобилом одвозе пут Приштине. Међутим, аутобус се покварио, па их пребацују на камион до неког њима непознатог албанског села. Изводе њих двојицу, породице Баљошевић и Лукић и три Албанца. Следећег дана издвајају Висара, Азема и три Албанца и одвозе их пут Приштине. Након седам година на брду Драгодан код Приштине, које је тада постало својеврсно гробље за Н.Н. лица пронађени су отац и син. Обојица су сахрањени у Ораховцу 19. новембра 2005. године.

У селу Млечане код Милишева нетрагом нестали Радован и Бранислав Сталетића

ОТЕТИ И ПОСЛЕДЊИ СРБИ

Да ли су нестали одвојено, како су и сахрањени или су заједно насилно одведени до данас је остала непознаница

За малобројне Србе у Малишевској општини од 1998. године настају тешки дани јер су их стално припадници ОВК пресретали, тукли, отимали им стоку и имовину, тракторе, аутомобиле, али их и отимали и убијали. У селу Млечане у тој општини сем Радована Сталетића није остао ни један Србин, јер су сви избегли у суседно село Кијево јер су ту били сигурнији поред пункта српске полиције. Радовансе бавио пољопривредом и није хтео да напусти своје имање. Његов син Бранислав га је обилазио, а пошто је радио у "Фероникл" није то могао да чини сваки дан. Према причи његовог друга са посла Раша Миловића који га је последњи пут видео 27. маја 1998. године (када је и нестао) Бранислав је отишао код оца у село. Да ли су заједно киднаповани, или је Радован нестао раније то он не зна, али се све до 21. септембра 2005. године о њима ништа није знало. Њихова тела предата су породици у размаку од четири месеца. Посмртни остаци пронађени су у Малишеву. У мају 2005. године након идентификације 21. септембра 2005. године породици је предат Радован, а 7. априла 2006. године на Мердарама преузели су Бранисављево тело. Сахрањени су у селу Драгобраћа код Крагујевца.

В.Бецић

Отмица у селу Котор код Србице

ГДЕ ЈЕ ЧЕДА КАНДИЋ?

Одведен у затвор ОВК у Ликовцу на информативни разговор и од тада му се губи сваки траг

-Има ли шта теже него напустити своју кућу у доба мира (1998) када је Србија и Црна Гора као држава имала све ингеренције над својом јужном покрајином. Напустити је само зато што ниси сигуран хоће ли те неко од лутајућих банди заклати или одвести у логор. Е па те 1998. године ми смо из свог родног села избегли у друго село у својој држави. Сами смо отишли да нас не би они из "УЧК" одводили - каже Мирослав Милосављевић како себе назива Дреничанин-Србин.

-Знам ја добро случај Чеде Кандића али и многих Срба и Рома који су у то време страдали. Они су тада за новине били само бројке које су стидљиво пласиране у неком углу, али врло често је та информација намерно скривана - каже Милосављевић. -Знао сам Чеду Кандића. Радио је у "Термоелектру" и живео је у селу Которе код Србице са мађехом. Био је неожењен. Мислим да је тада имао негде око 55-56 година. У селу је живело само пет српских породица и све су до 13. јуна те 1998. године напустиле куће и имања из страха да их не убију припадници ОВК.

Сећам се, била је субота кад се десила Чедина отмица. Било је још пре подне, пролећни дан када су се иза њихове куће зауставили аутомобили. Ја нисам видео колико је људи из та три аутомобила изашло али ми је пријатељ Албанац причао да их је било седам или осам и да је он неке од њих познавао. Били су то ови из "УЧК". Тражили су оружје. После сам сазнао да је у кући осим њих двоје била и њихова рођака Милева Крстић. Одмах након претреса удаљили су се јер нису нашли оно што су тражили. Отишли су негде, вероватно у неки штаб у селу, јер кола нису узимали. Око два сата одсуства поново су се вратили и одвели Чеду. Два Албанца из села, причали су ми да су питали те из "УЧК" где воде Чеду и да су добили одговор као и Ангелина и Милица, да ће га брзо вратити чим га испитају. Никада се није вратио. Чуо сам да је био у њиховом затвору у Ликовцу, а ко је тамо отишао бео дан видео није - каже Мирослав Милосављевић.

В.Бецић

Дејан Стоилковић изведен из аутобуса и одведен у непознатом правцу

ЈЕ ЛИ БИО У ЛИКОВЦУ?

Стоилковић Дејан

Те 1998. године деловање припадника ОВК било је по систему гериле и "црних тројки", а на мети су првенствено били припадници полиције. Један од полицајаца који се нашао на мети албанских екстремиста обучених у ОВК униформе био је и Дејан Стоиљковић из Великог Рапатова код Косовске Каменице. радио је у МУП-у Гњилане. Са својим стрицем био је 19. маја у Косовској Митровици па су се затим упутили у Пећ. Видео се са братом са њим обавио неке послове и кренуо натраг кући. Путовао је међуградским аутобусом који су код села Вућњак зауставили припадници такозване Ослободилачке војске Косова. Као да су имали дојаву да је Дејан у аутобусу или су га пратили, тек као у неком акционом филму упадају међу путнике са упереним аутоматима, иду право ка Дејану и изводе га ван. Сви напори које су његове колеге и породица уложили не би ли га спасили били су безуспешни. На десетине (дез)информација стизало им је и проверавајући их изгубили су драгоцено време. Је ли био у Ликовцу, Лапушницу или неком другом логору намењеном Србима никада није потрвђено. Оно што је чињеница је да ни до данас није пронађен, мада истрага никада није престајала.

М.М.К.

Комшија Албанац покушао да спаси Радоша Пауновића из Раушића код Пећи

ГЛЕДАО САМ ОДВОЂЕЊЕ ЛАКОША

Отмичари су ми запретили да ће и мене одвести па сам се повукао у своје двориште

Отмицу Радоша Пауновића (1941) из села Раушића код Пећи 6. јула 1998. године покушао је да спречи његов комшија Албанац, али је од тога одустао после озбиљних претњи киднапера да ће и њега повести са собом. Представницима Међународног комитета Црвеног крста и истражним органима испричао је да је видео како га припадници ОВК из села Врановца, а који су били у униформама и наоружани, изводе из куће.

-Ја сам покушао да га спасим говорио сам да је он добар човек и да се никада није замерио никоме. Знао сам га добро. Кад је Лакошу (како су звали Радоша) умрла мајка, он је остао сам да живи у кући. Све је сам радио. Није се никада женио па је и око мајке кад се разболела радио.Молио сам те из суседног села, знао сам их да га пусте, гарантовао за њега али су ми рекли да би било боље да гледам своја посла и да не гурам нос где ми није место, иначе ће и мене да поведу. Ја од тада Лакоша нисам видео. Мада сам се распитивао о његовој судбини нисам ништа више сазнао него оног дана кад су га одвели.

Према евиденцији коју поседује Међународни комитет Црвеног крста Радош Пауновић се још увек води као нестала особа и евидентиран је шифром ЈУК-050023-01.

В.В.Ј.

УДРУЖЕЊЕ ПОРОДИЦА КИДНАПОВАНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

Београд, Ул. Адмирала Гепрата бр. 2
тел. 011/76-11-062

Ниш, ул. Победина бб
КАЛЧА, I спрат, ламела д
локал 121
018/515-140

Краљево, Ул. Хајдук Вељка 2/3
тел. 036/315-123

Грачаница
тел. 038/64-357